

The Library
of the
University of North Carolina

Endowed by The Dialectic

THE LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
NORTH CAROLINA
AT CHAPEL HILL

ENDOWED BY THE
DIALECTIC AND PHILANTHROPIC
SOCIETIES

BUILDING USE ONLY

PQ6217
.T44
v. 114
no. 1-9

BUO
MCM

a 00002 47040 9

706217
.T44
V. 114
no. 1-9

AMOR ES JOVENTUT

COMEDIA EN DOS ACTES

PERE CAVALLE

IMPREMTA D'ART :: PROVENÇA, 304
BARCELONA

AMOR ÉS JOVENTUT

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

PERE CAVALLÉ

AMOR
ÉS JOVENTUT

COMEDIA EN DOS ACTES

IMPREMTA D'ART
Provença, 304. — BARCELONA
MCMXVI

Aquesta obra és propietat del seu autor, i ningú, sense el seu permís, podrà reimprimir-la ni traduir-la.

La *Sociedad de Autores Españoles* és l'única encarregada de cobrar els drets de representació.

S'ha fet el dipòsit que la llei senyala.

PERSONATGES

Donya Roser	60 anys
Hortensia	20 »
Agna (cambrera).	
Don Ermengol	60 »
Fortunat.	25 »
Claudi	58 »
Bover	20 »

L'acció en el segle xvii.

250694

Aquesta comedia va ésser representada per primera vegada en el «Teatre del Centre de Lectura», de Reus, la nit del 9 de Desembre de 1915, baix el següent

REPARTIMENT

<i>Donya Roser</i>	Sra. Vallespir
<i>Hortensia</i>	» Casals
<i>Agna</i>	» Cervera
<i>Don Ermengol</i>	Sr. Mas
<i>Fortunat</i>	» Navarro
<i>Bover</i>	» Torrents
<i>Claudi</i>	» Mercader

Direcció artística: Don Fabià Mercader.

DECORACIÓ

L'escena representa un jardí. Al fons esquerra, i ocupant fins a la meitat de l'escenari, una masía catalana. Al primer pis s'hi puja per una esgraonada de marbre que remata un mirador que va de cap a cap de la façana. En el primer pis, per donar entrada a la masía, hi ha dugues portes practicables i una planta baixa, al costat de l'escala. A darrer terme, caminals del jardí; a l'horitzó, muntanyes. Arreu arbres i flors. A primer terme, dreta, sota l'ombra d'una magnolia florida, una taula de marbre i banquetes de fusta o jonc.

L'acció es desenrotlla a plè dia.

ACTE PRIMER

ESCENA PRIMERA

DONYA ROSER I HORTENSIA,
en el mirador que remata l'esgraonada

ROSER

Hermós és el matí ! L'aire conforta !

HORTENSIA

L'estiu embauma el món amb ses fragan-
cies !

ROSER

Contempla, allà en el marge, com floreixen
ginesteres, rosers, nards i violes !

HORTENSIA

Un riu d'or semblen quan el sol les daura,
les vores del barranc totes florides !

ROSER

Fins les aigües són d'or, perquè reflexen l'esclatar lluminós de la ginesta.

HORTENSIA

Que n'és d'hermós el món en aquesta hora en la que tot reneix, tot cobra vida !

ROSER

I encare és més hermós quan qui el contempla és ric en il·lusions i en esperances.

HORTENSIA

Això, vos no ho sabeu !

ROSER

No haig de saber-ho ! Si jo ja ho vull que estiguis ben joiosa ! Esguarda enllà la blanca carretera que va serpentejant per la catifa que'ls nostres camps enjoia d'esmeragda ! No hi veus encara rès ! No t'impacientis, que dintre de poc temps, si no m'enganyo, un nuvolet de pols veuràs formar-s'hi, i d'entre el núvol, quan aprop el vegis, sortirà En Fortunat, com per miracle.

HORTENSIA, *manyaga*

Sortirà En Fortunat en companyia de persona per vos més agradosa.

RBC
NCU

ROSER

Jo parlava de tu; de mi, rès deia.

HORTENSIA

Es que parlant de vos, soc indiscreta? Si és aixís, callaré.

ROSER

Tu no vols creure que'l sacrifici que faig és per tu sola.

HORTENSIA

T'fa, per Déu, que tota cristiana, cau en pecat mortal, si diu mentida!

ROSER

Ja veig que és tot en và; no't puc convence.

HORTENSIA

Puc dir que sempre us crec, sempre us escolto quan me dieu que soc vostra estimada; mes are, en veritat, me resisteixo a creure quant dieu, parlo amb franquesa.

ROSER

Tant si'm creus com si no, deus obeir-me!

HORTENSIA

Són per mi manaments les vostres ordres... sempre, vui dir-ho clar, que no s'hi oposin la

meva voluntat i els meus desigs; que allavors l'Hortensia posa en pràctica tot el seu gran enginy, la seva manya, per fer que'l seu voler logri imposar-se sense que, naturalment, la tia ho vegi.

ROSER, *joiosa*

Aquesta sí, neboda, que l'encertes.

HORTENSIA

I a fe que us plau, no és cert, que l'endivini ?

ROSER

En el món, sense tu, no hi ha ventura. (*El Bover traspassa l'escena.*) Mira el Bover, que adelerat camina !

HORTENSIA, *criçant*

Bover ! Bover !

ESCENA II

DONYA ROSER, HORTENSIA I BOVER

BOVER

Què mana la senyora ?

HORTENSIA

Se pot saber on vas, amb tanta pressa ?

BOVER

Vaig a cercar la llet.

HORTENSIA

Per això f'afanyes ?

BOVER

M'he retrassat un poc; vaig a munyir-la.

HORTENSIA

Has de munyir, potser, la meva «Blanca»?

BOVER

Si la senyora ho vol ?...

HORTENSIA

Tot seguit baixo, que vull munyir-la jo, si no t'hi oposes.

ROSER

Què sabs tu, de munyir !

HORTENSIA

Ne soc tan destra, que no pot el Bover dar-me ventatja. *(Baixa les escales.)*

ROSER

Pots dir-me per què vols donar martiri a la vaca ignocenta que tu munyeixis ?

BOVER

Les mans de donya Hortensia, ma senyora, acaricien manyagues, tot quant toquen.

HORTENSIA

Moltíssim bé, Bover ! Quanta finesa ! Mercès, mercès, per tes galants paraules !

BOVER

No feu burla de mi, que no ho mereixo !

HORTENSIA

Si al donar-te mercès, hi poso l'ànima !

ROSER

Pots preparar el servei, que'l desdejuni avui pendrem al ras, que'l temps convida. Vaig un moment a dins; aviat surto.

(Entia a la masía.)

ESCENA III

BOVER I HORTENSIA

HORTENSIA

Has quedat atontat ! Què és lo que't passa ?

BOVER, *amb timidesa*

Si jo quasi no ho sé... Sento tristesa !

HORTENSIA

No's pot saber per què, per quina causa ?

BOVER

No ho sé, ja us dic... Deixeu-me estar, us ho prego !

HORTENSIA

No siguis tan esquerp ! Conta'm tes penes !

BOVER

Cabories d'un Bover... No rès, maníes.

HORTENSIA

Que jo vull sapiguer perque em pertoca.

BOVER

Les estrelles jamai podràn comprendre els
neguits que sofreixen les formigues !

HORTENSIA

Com que estrella no sóc, per això et pre-
gunto.

BOVER

Per mi us interesseu?... Sembla impossible !

HORTENSIA

Es clar que sí ! M'ofens si acàs ne duptes !
No sabs que jo per tu soc una amiga; més
encara que això, una companya que puja amb
tu a dalt de la carena quan portes el remat a
la pastura ?... Diga'm, doncs, bon amic, què't
neguiteja ?

BOVER

Es l'aire de la plana que no'm prova.

HORTENSIA

Me dol, Bover, que vulguis enganyar-me
quan mai m'has enganyat, que jo recordi. Tu
no fies en mi i això m'enutja !

BOVER

Ah, si no m'en fies !...

HORTENSIA

Doncs home, esplaia't! Escampes mal humor amb eixa cara! I sabs que al meu entorn sols hi vull veure alegria i content.

BOVER

El dir-ho em pesa.

HORTENSIA

Si em vols tractar aixís, amb poc afecte, d'aquesta hora en avant, busca't companya.

BOVER

Aixís, doncs, és veritat tot quant suposo?

HORTENSIA, *amb energia*

Però explica't, si vols, o sinó, veste'n!

BOVER

Si vos ho exigiu...

HORTENSIA

Sí, ho exigeixo.

BOVER, *amb timidesa*

Es cert que us esposeu, senyora Hortensia?
Es cert que us en aneu vers altres terres?

HORTENSIA, *rient*

Mireu-se el bon Bover com se despenja!...
Es que tu de lo meu ne passes comptes?

BOVER

Tan sols si és cert o no, ara us pregunto.

HORTENSIA

Escolta'm, doncs: per què vols sapiguer-ho?

BOVER

Per rès de mal, creieu.

HORTENSIA

Això ho sé massa !

BOVER

Doncs perque sense vos me moriria d'anyorança i d'enuig, pena i tristesa; me trobaria sol i ara m'esglaia pensar en la soletat... no sé que us diga. Abans, tot m'era igual; les meves vaques eren per mi prou bona companyia; mes ara no, que no puc viure sense sentir la dolça veu de vostra boca, que tarda i dematí floreix rialles.

HORTENSIA

T'espresses molt polit, pastor; m'encises !

BOVER

El ben parlar, mestreça, s'encomana.

HORTENSIA

Doncs sí, Bover: la tfa vol que'm casi.

BOVER

Casar-vos rai, per mi, si no marxessiu !

HORTENSIA

Això, qui ho sab !

BOVER

Caseu-vos en bon'hora, si el casar-vos us plau; mes jo us demano que no'm deixeu tot sol, que'm moriria! Jo sols pugui escoltar vos-tres rondalles, sentir la vostra veu, ja viuré alegre !

HORTENSIA

Si m'esposo serà, segons pressento, per a marxar molt lluny.

BOVER

El cor m'ho deia...

HORTENSIA

La tfa així ho disposa i l'haig de creure. Diu que és hermós coneix terres noves, visitar grans ciutats, creuar vilatjes; veure de ben aprop les meravelles que existeixen al món.

BOVER

Us diu mentida. Ja ho podrà ser de llarg el romiatje que per coneix món pogueu empen-

dre; ja'n podreu visitar de noves terres, de poblats i deserts, mar i muntanya, que en lloc hi trobareu tantes delícies com deixareu aquí, cregueu, senyora. La tía amb sos concells vol allunyar-vos d'aquesta dolça pau que aquí es disfruta. Mes això, no serà.

HORTENSIA

Jo no'n tinc ganes. Mes lo cert és, amic, que avui arriba l'espòs que m'han triat.

BOVER

Mala negada ! Ha d'arribar avui ?

HORTENSIA

Dins poca estona.

BOVER

Les cames se trenqués, tal com desitjo !

ESCENA IV

ELS MATEIXOS MÉS DONYA ROSER I DON CLAUDI,
per l'esgraonada

ROSER, *baixant*

Ja està el servei a punt ?

HORTENSIA

Va desseguida ! Cuita, Bover, correm, que
ella ja torna.

*(El Bover i l'Hortensia se'n van precipita-
dament.)*

ESCENA V

DONYA ROSER I DON CLAUDI

ROSER

Encara eren aquí ? Aquesta Hortensia...

CLAUDI

Es viva com un peix. Es una alhaja !

ROSER

Jo no voldria tant; passa de mida ! Per què,
veiam, per què a totes hores ha d'estar amb el

Bover, parla que parla, i l'ha d'acompanyar quan va a la serra i ha d'ésser d'ell l'amiga inseparable? I això encara no és tot, prou que ho sabs, Claudi, que tots els desvalguts de la comarca sempre troben consol al costat d'ella!

CLAUDI

I això no us plau? Deixeu que a dolls escampi la bondat, el consol i l'alegría, que l'Hortensia en duu tanta en sí mateixa, que quasi sens volguer, per tot on passa hi deixa rastre de goig. És flor amorosa que amb el seu grat perfum embauma l'aire.

ROSER

Això sí que és ben cert. No puc negar-ho.

CLAUDI

Però amb tot i ser cert, deixeu que marxi!

ROSER

Si el seu promès ho vol, jo, què puc fer-hi?

CLAUDI

Retenir-la aquí amb vos o no casar-la. Un funeral seràn per tots nosaltres aquests casaments, el d'ella i el vostre. Jo no puc dir què ho fa, mes, al pensar-hi, se'm fa a troços el cor.

ROSER

Sempre exageres. Es clar que notarem la seva falta; que fins l'anyorarem; mes, per ventura no l'hem de veure més? No, t'equivoques! Vindrà a passar aquí llargues estades; vindrà a veure'ns sovint, no t'afreturis. En fi, en fi: no vull que t'enquimeris, que'ns queda temps sobrer per dar-nos pena. (*Variant de to.*) Has fet ja l'inventari de les finques, de tots els béns de nostre patrimoni?

CLAUDI

Ben poc me falta per a dar-hi terme.

ROSER

Claudi, em disgustes! Mai la diligència ha sigut el teu fort; fòra posar-t'ho; mes, retrassar-te tant, passa de ratlla.

CLAUDI

La raó us sobra, mes, aquesta feina me posa contristat, me mortifica i no la sé enllestir. Penso unes coses!...

ROSER

Un administrador mai filosofa. Jo vull en tu tan sols un matemàtic que sàpiga sumar una per una les meves heretats, mon patrimoni, i en les teves funcions, Claudi, et propasses.

CLAUDI

Senyora, fa trenta anys, si no m'enganyo, que soc vostre servent. De vostres llavis mai n'ha sortit un reny que no mereixo. Ha sigut mon afany el de complaure-us en totes ocasions, a totes hores, i complaure-us avui també voldria, però tot mon esforç és endebades, perquè no puc, creieu. No sé què'm passa al veure que un intrús pretén robar-nos la venturosa pau de que gaudíem.

ROSER

Estàs enmurriat; veig que tens ganes de donar-me turment, de dar-me pena! Quí t'ho ha dit, veiam, lo que suposes? Què té d'esdevenir? Quina mudança podria destruir nostra ventura? No siguis maniós, t'ho repeteixo. Are, molt més que abans, serem feliços. Allunya del cervell folles cabories, i tot quant puguis fés per complaure'm.

CLAUDI

Ja ho faig; faig tot quant puc. Si no compleixo, per administrador, cerqueu un altre.

ROSER, *ofesa*

L'agravi que ara em fas no crec mereixe. Diga'm en que t'he ofès. Contesta'm. Parla!

CLAUDI, *escusant-se*

En rès, donya Roser... Jo no volfa...

ROSER

Si vols que en endevant te consideri com un servent no més, serà com vulguis. Jo no ho desitjo pas, me pots ben creure, que igual que a un bon germà t'he tractat sempre, i no voldria mai dar-te altre tracte. Però si aixís no't plau, si acàs t'enutja seguir administrant mon patrimoni, de bat a bat les portes són obertes per a que lliurement puguis passar-les encara que, si ho fas, el cor m'esberlis.

CLAUDI, *penedit*

Oh, no, no; mai! Perdó!

ROSER

Creus, per ventura, que jo ja no hi tinc dret a enamorar-me? A cercar el raig de sol que entebiegi la fredor dels anys que gebren l'ànima? Es la meva il·lusió, la flama santa que s'abranda un moment, ans d'extingir-se. Deixa, doncs, que l'il·lusió llenci guspines, que serà per poc temps, com pots comprendre.

CLAUDI

Que feliça sigueu, tan sols desitjo.

ROSER

Reneixi, doncs, la pau i prou palestra.

CLAUDI

Sempre seré per vos el mateix Claudi?

ROSER

Són preguntes en và. Còm pots duptar-ne ?

CLAUDI

De tots els vostres bens, un cop casada, jo seguiré cuidant igual com sempre ?

ROSER

No t'he dit ja que sí ? Doncs no insisteixis.

CLAUDI

I com un cà fidel fins que jo'm mori podré seguir d'aprop vostres petjades ?

ROSER, *joiosa*

Te tornes com un nen; mes, no ho estranyo, que jo'm sento també rejoyenida.

CLAUDI

Sentint-vos parlar aixís, ja soc un altre. Oblideu lo que he dit, i jo us prometo que avui, sens dilació, quedarà llesta la tasca que m'heu donat.

ROSER

Així m'agrada ! I riuràs altre cop, i l'alegría tornarà a ser de nou ton patrimoni ?

CLAUDI

Més alegre que mai, veureu al Claudi; la joia al reflorir llença més flaire.

(Apareixen el Bover i l'Hortensia. Aquesta amb un gerro de llet a la mà.)

ESCENA VI

ELS MATEIXOS, MÉS HORTENSIA I BOVER

HORTENSIA, *molt alegre, mostrant la llet*

Contempleu-la, si us plau. Mireu, don Claudi, quina ricor de llet.

CLAUDI

Sembla que'l gerro de borrallons de neu curull estigui ! Dona goig de mirar !

HORTENSIA, *a donya Roser*

I vos pensaveu que en l'art del ben munyir no n'era destra ! Ja pots dir-ho, Bover, si no hi tinc traça !

BOVER

Si la vaca parlés, ella ho diria plena d'orgull i goig, que quan l'amoixen les vostres blanques mans. tota s'alegra !

ROSER

Sí, sí; serà com dius; però resulta que sense el teu afany, faria estona que hauríem enllestit el desdijuni, mentres que are...

HORTENSIA

La llet, sols per portar-la l'Hortensia, us semblarà més exquisida; i no'm podreu negar que val la pena de esperar un moment més tal benefici. Veritat que és ben cert?

CLAUDI

Ni que t'en burlis. Tot quant tu toques, cobra nova gracia.

ROSER

Vés, vés; digues a l'Agna que'ns serveixi, però posa en l'encàrrec, diligencia.

HORTENSIA

Correu, cuiteu, que sent la meva tía, la frisança mortal d'aquell qui espera.

ROSER

Hortensia, posa seny, no siguis boja, que'l massa bromejar, cansa i enutja.

HORTENSIA, *rient*

Deixeu que rigui!

(*S'en va per l'esgraonada.*)

CLAUDI

Ho diu sense malícia !

ROSER

Sense malícia, cert, més no m'agrada.

ESCENA VII

ELS MATEIXOS, MENYS L'HORTENSIA

BOVER

Té quelcóm per manar-me, la senyora ?

ROSER

Sí, tens raó, Bover; te necessito. Pel camí del conreu, dins poca estona, arribaràn, jo crec, hostes que espero. Surt a rebre'ls, si et plau, i els acompanyes.

BOVER

Senyores ?

ROSER

Caballers.

BOVER

la ho suposava.

ROSER, *contrariada*

Tu també t'entretents fent suposances ?

CLAUDI, *sentenciosament*

Un bon bover, minyó, calla el que pensa.

ROSER

Vaja, vés i compleix lo que t'ordeno.

(El Bover se'n va pel fons.)

ESCENA VIII

DONYA ROSER Y DON CLAUDI

ROSER

Mireu que és un fatic ! Tothom m'esguarda d'un modo ben estrany !

CLAUDI

Seràn manfes !

ROSER

D'ençà que estàn pactades les dos bodes que veig al meu entorn mofes i burles.

CLAUDI

Per mi no ho direu pas !

ROSER

Tot lo contrari: tu t'ho has agafat per la part trágica !

CLAUDI

Es que si es pot parlar sense enfadar-nos, igual que dos germans, com fa poc dèieu, us diré francament, sense eufemismes, que cercar un marit a la edat vostre, fa riure de vritat; perque, senyora, jo no sé si ho sabeu: prop de seixanta !

ROSER, *enutjada*

Això no és cert, ho sents ? No és feina teva, que per comptar-me els anys, no't necessito.

CLAUDI

Jo aquí ho puc comptar tot, fins la edat vostra.

ROSER

Bé, bé, hé, això no; si acàs, fent resta.

CLAUDI

Restaré, si voleu, tant se me'n dóna. Si puc anar complint la meva tasca, que sols és de comptar, siga com siga ! Me deixeu prosseguir ?

ROSER

Sí, continua.

CLAUDI

Reprenc, doncs, el discurs, amb vostra vènia. Que a l'Hortensia caseu, en hora bona, que una flor, si és poncella, pot flairar-se; mes vós ?...

ROSER

Sí, tens raó; soc flor marcida. Més, pots jurar que no conserva aroma ?

CLAUDI, *reconvenint-la*

Donya Roser !...

ROSER

Mon cor encara és verge; ha viscut enso-nyat, sense consciència, orfanet d'il·lusions, i ans de parar-se, vol conèixer l'amor que tant ponderen els trovaires i bards.

CLAUDI, *amb to d'incredulitat*

Enamorada ? Creieu que és sols l'amor lo que us anima ? Per Déu, donya Roser, que'm causeu pena !

ROSER

No sé un borrall d'amor, però sospito que no són més que amor, les meves ansies.

CLAUDI

Me feu riure, creieu, i puc jurar-vos, que quan hem començat, quasi plorava.

ROSER

Ja pots riure, si et plau; riu fins que't cansis. Mes quan hakis rigut, vull que m'expliquis els motius, el perquè de tes rialles.

CLAUDI

Si us he desagradat...

ROSER

Tot lo contrari. Més jo vull sapiguer lo que tu penses, que sempre el pensar teu és sabia.

CLAUDI, *sentenciosament*

Un administrador mai filosofa !

ROSER

No filosofa, quan a sa mestresa no li plau escoltar filosofia. Més are no és aixís; are ho demano. No dic bé demanar: ho exigeixo. Que penses, vull saber, de nostres bodes.

CLAUDI

Me plau el parlar clar, sens subterfugis, sempre que parlo amb vós, perque us respecto.

ROSER

Sincerament, ben franc, vull que'm contestis.

CLAUDI

Contesto llealment, que'm desagraden.

ROSER

No hauràs entès ben bé lo que't pregunto. Jo vull saber el per què no les aproves.

CLAUDI

Contestaré per parts. Jo, de la boda de l'Hortensia, no en tinc format concepte. Al nuvi no conec...

ROSER

I de la meva ?

CLAUDI

De la vostra ?... Jo crec que en vostra vida haureu fet mai semblant etzegallada.

ROSER

I es pot saber per què ?

CLAUDI

L'amor, senyora, és flor que s'obra al bes del sol al neixer; jamai en les grisors del brú

capvespre; i com vós m'heu parlat d'amor, sospito que esteu sots l'influencia d'un mal somni.

ROSER

En materia d'amor tu no n'ets mestre.

CLAUDI

Si mestre no'm creieu, no'm feu consultes.

ROSER

Ni tan sols aprenent te considero. Però això no hi fa rès, que vull sentir-te. Parla, parla si et plau, no t'entretinguis.

CLAUDI

Escolteu, si voleu, i recordeu-ho. Si al casar-vos cerqueu la companyia d'un figurant d'espós que us apuntali com s'ha d'apuntalar la casa vella, i flac a mi em trobeu per tal objecte, enhorabona. Més si per l'ànima cerqueu acàs consol, lo que'ls trovaires ponderen del amor, heu fet errada, que l'edat de l'amor passa i no torna, i qui no estima a temps no's rescabala.

ROSER

No'n sabs pas un borrall, gens, ni una gota; que l'amor és, amic, una ciencia bon troç difícil de explicar i entendre. Ningú, ningú en sab

rès del cor d'un altre. Jo puc assegurar que enamorada me sento fonament; me pots ben creure.

CLAUDI

Aixís, doncs, preguntar és endebades. No us deu preocupar lo que altre pensi. L'impuls deveu seguir de la vostra ànima si encare d'estimar no ha perdut l'esma.

ROSER, *joiosament*

que ha d'haver perdut ! Sab les tasqueres !

CLAUDI

Per què pregunteu, doncs ?

ROSER

Perque'm plauria sapiguer què diràn del meu casori els que mormoraràn, els envejosos.

CLAUDI, *amb mofa*

Envejar, haveu dit ?

ROSER

Doncs què't pensaves ! Es que la sort que'm cau, no la voldrien per elles, més de quatre damisel·les ? Sí, sí; vella com soc, puc orgullir-me d'haver inspirat amor com una jove.

CLAUDI

I quan hi ereu a temps, no vau saber-ne !

ROSER

Per això precisament n'estic cofoia. Quan vegis l'Ermengol, f'en daràs compte ! Es un home galant, de la noblesa...

CLAUDI

Jove ?...

ROSER

No és tampoc vell: ratlla als seixanta; més per lo ben plantat, ningú ho diria. Es arrogant...

CLAUDI

Fareu bona parella !

ROSER

Es clar que la farem, perquè jo, encara que tu em diguis que no, me sento fortà i coneixo que estic ben conservada.

CLAUDI

Això és ben cert; esteu ben conservada; però els homes de avui, volen la fruita, si pot ser, al natural, més que en conserva; és més bona.

ROSER, *irònica*

Vols dir que no m'adules ?...

CLAUDI

Soc sincer, ja ho sabeu. Si ell és, com dèieu, fort, arrogant, ardit; si serva encare destells de joventut, de vós se burla si us diu que és sols l'amor qui l'encamina. Ell cerca en vós...

ROSER, *interrompent*

Com t'equivoques !... Ell està foll per mi; desvarieja, i jo no'l deixo sol en son desvari. Sense coneixe'l bé, no facis càlculs, que sortiràn fallats, jo t'ho ben juro.

CLAUDI

I aquest ardent amor, com va abrandar-se, qui va bufar el foc, per fer tal flama ?

ROSER

Que sé jo !... Com tu sabs, a Barcelona vàrem passar enguany totes les festes de Pasqua fins a Reis, amb ma cosina, vivint en son palau que és ric hostatje. Les festes i saraus que allí s'hi donen, atrauen lo millor, lo més selecte d'aquella gran ciutat. Allí s'hi veuen els més nobles senyors d'alta niçaga, comptes,

marquesos, ducs... en fi, noblesa. Un dia de sarau, la nostra Cori, ma cosina, comprens? a part me crida i em diu que un militar, un gentil home, arribat feia poc d'altres païssos, nebot d'un gran senyor, devot, riquíssim, estava enamorat de ma neboda.—Que parli amb mi, si vol — vaig contestar-li. Va veure'm, vem parlar i aquella tarda en un sant-i-ament ens vem entendre i van quedar pactades dues bodes.

CLAUDI

Sense dir, potser, un mot a la neboda.

ROSER

L'Ermengol va exigir, ell va imposar-ho, que per casar-se ells, avans nosaltres devíem concertar el matrimoni d'ambdós.

CLAUDI

Sí, més això no és pas obstacle...

ROSER

L'Hortencia acatarà tot quan jo mani.

CLAUDI

En coses de l'amor, el cor governa.

ESCENA IX

ELS MATEIXOS, MÉS HORTENSIA I AGNA

(Aquesta última amb una safata de servei per la llet.)

ROSER,

a la cambrera que serveix la llet

Agneta: estàn a punt les dugues cambres ?

AGNA

Llestes estàn, ambdós, ben endreçades.

(Rosei, Claudi i Hortensia s'assenten entorn de la taula i prenen la llet.)

HORTENSIA

Sí, tía, les he vist; resteu tranquila. Ni el príncep més gentil, ni una princesa podrien desitjar millor hostatje.

AGNA

Té quelcom per manar-me la senyora ?

ROSER

No, per ara rès més; pots retirar-te.

(La cambrera se'n va.)

HORTENSIA, *a Claudi*

Veritat que invertits els papers semblen ?

CLAUDI

Tens tota la raó.

HORTENSIA, *amb joia*

Que està cofoia la romàntica ! Jo crec que fins somnia en una nit d'estiu, de blanca lluna, esguardant al galant que va apropant-se montat en blanc corcer per a robar-la del seu castell feudal. Més, quan claregi, quan el sol matinal sa llum escampi, tan dama com galant, al contemplar-se, esclafiràn contents una rialla; contents de que la llum, fonent tenebres, hagi esvaït un somni estrafalari. Sou vella, tia meva, massa vella per als jocs de l'amor !

ROSER, *enutjada*

Vols callar, Hortensia ! A tu en els meus afers, qui t'hi demana ? Què sabs tu de l'amor, de nits de lluna i de galants que roben a sa aimfa ?

HORTENSIA

Creieu això i voleu que m'enmaridi ?

ROSER

Precisament perque puguis aprendre tot alló que no sabs, que desconeixes.

HORTENSIA

Jo sé lo que sé, que és poca cosa; però d'histories d'amor, ne sé unes quantes.

CLAUDI

Conte-me'n, doncs, si en sabs, que vull sentir-les.

HORTENSIA

Les histories que sé, no deu contar-les una jove com jo, davant dels avis.

ROSER, *enutjada*

Hortensia, callaràs !

HORTENSIA

D'avis no me'n sou, cert; però podrieu, judicant per l'edat, ser-me besavis.

ROSER

Hortensia, em mataràs !

HORTENSIA

Si'm fossiu avia, no estariaeu pensant, com penseu are, amb hostes forasters que'm fan angunia; perque una avia no pot creure's ser jove.

CLAUDI

Veieu, donya Roser...

ROSER

Com s'equivoca! Els hostes que vindran, de la ventura que a tu al igual que a mi ens fa força falta, seràn els portadors. No estàs contenta de poguer-te casar? No et té encisada el marit amorós que Déu t'envia.

HORTENSIA

Ben bé del cert no ho sé, més presomeixo...

ROSER

No'l creus prou cavaller, prou ric, prou noble?... Què pots desitjar més?

HORTENSIA

No és noblesa, no són blasons tan sols, lo que demano; no són tampoc diners; és altra cosa, que, com sabeu, l'amor no entén de castes.

CLAUDI

Senyora, no direu que vostra Hortensia no's porti la lliçó ben sapiguda.

ROSER

I goses parlar aixís, d'eixa manera, tu que del claustre al meu costat vas vindre i mai cap cavaller t'ha dit paraula?

HORTENSIA

De paraules d'amor n'està plè l'aire: bufa un xiquet el vent i les transporta de l'un a l'altre indret; i com els claustres al vent estàn oberts...

CLAUDI

Es clar ! Hi entren.

HORTENSIA, *amb picardía*

I no paraules sols. Flaira d'idilis ! que allí ont hi ha joventut, l'amor hi regna.

CLAUDI

Això sí que és veritat. Joventut santa; ets gloria terrenal, goig de la vida !

ROSER

Bé, prou; no vull sentir més heretgies, ni vull que discutiu cap dels meus actes. Tu, Claudi, dèus dir amèn, a tot quan faci, i l'Hortensia també, què sé més que ella lo que és convenient per una i altre.

HORTENSIA

Voleu, donya Roser, que'm posi seria ? No sé si ho lograreu; m'escapa el riure i no sé que haig de fer per reprimir-lo.

ROSER, *enujada*

Véste'n del meu davant !

HORTENSIA

I ara, tía! Que'ns coneixem d'avui! Jo soc l'Hortensia; la llum dels vostres ulls, la que us estima com mai ningú estimar podrà a sa mare. (*Mimosa.*) Desarrugueu el front, en vostres llavis poseu-hi tot seguit una rialla i riem tots a chor, si voleu riure, que jo no he volgut mai fer-vos agravi. Dieu-me: us ha passat la malestruga? Us heu desenfadat? Esteu contenta?

ROSER

Es clar que m'ha passat!... Ets una boja!

HORTENSIA

Quin geniot que treu, la meva vella!

ROSER

Es hora de pensar que'l temps avança; que arribaràn dins poc els nostres hostes i que tu encara estàs per arreglar-te. Amb això, afa-nya't, doncs; vés, empolistra't, i torna tot seguit.

HORTENSIA

Empolistrar-me? Jo crec que ja hi vaig prou!

CLAUDI

Les millors gales són el dot del bon Déu.

ROSER

Per agradar-li, mai sobrarà rès de tot quant facis.

HORTENSIA

Ell si que ha de cuidar de ser agradable! Ja's pot clenxinar bé la mitja seba, estofar-se amb els molls el gran mostatxo, que si no'm cau bé a l'ull, si no m'encisa, li diré ras i curt que'n busqui una altre.

ROSER

Tornem a començar?...

HORTENSIA

Ho dic de broma...

CAMBRERA, *des de el mirador*

Senyora, els forasters pasen la reixa.

(*Torna a dintre.*)

ROSER, *sorpresa*

Què dius? Ja són aquí? (*A l'Hortensia.*)
Cuita, vés, cuita!

HORTENSIA, *excusant-se*

Faría un mal paper si no'm trobaven esperant-los aquí.

CLAUDI

Dec retirar-me ?...

ROSER

Si cal t'avisaré. Ara no't moguis.

HORTENSIA

Me sembla que'l conceil que avans me dà-
veu, aplicar-vos-el a vós us convenia.

ROSER, *ansiosa*

Vols dir que no vaig bé? Diga'm, què'm
falta ?

HORTENSIA

Us falta, en bona fè... (*riu*) no, no vull dir-
ho, que are no us convé pas el disgustar-vos.

ROSER

Es que potser vols dir?... De que parlaves?...

HORTENSIA

Del pentinat... de rès... Mireu-se'ls: entren.

(*Apareixen pel fons el Fortunat, l'Ermengol
i el Bover. L'Ermengol és boini i el seu
tipo ha de resultar grotesc.*)

ESCENA X

ELS MATEIXOS, MÉS FORTUNAT, ERMENGOL
I BOVER

ERMENGOL, *fent una gran reverència*
Que Déu vos guardi a tots.

FORTUNAT, *imitant-lo*
Déu i la Verge.

ROSER, *cerimoniosa*
Tan nobles cavallers en eixa casa siguin ben
arribats, gaudint ventura.

ERMENGOL, *també cerimoniós*
Honrats tots ens sentim...

HORTENSIA,
interrumpent, parodiant irònica
Ens toca dir-ho a la tía i a mi. Per molt hon-
rades podem considerar-nos amb tal visita.

ROSER,
volguent dissimular l'intrusió de l'Hortensia
L'Hortensia té raó, cal confessar-ho.

FORTUNAT

Nosaltres, som honrats, al acullir-nos dames tan principals, tan distingides.

HORTENSIA

Serà tal com dieu, no us ho disputo.

ERMENGOL, *a donya Rosei*

Senyora als vostres peus; (*a l'Hortensia*) i a vós, Hortensia, sols us beso la mà...

(*Li besa.*)

HORTENSIA

N'hi ha de sobres.

ERMENGOL

La mà blanca com neu, alabastrina.

HORTENSIA

Esteu galant, senyor.

ERMENGOL, *enfàtic*

Vé de niçaga. Veritat, Fortunat?

FORTUNAT

Quan ho diu l'oncle...

BOVER

Necessiteu de mi? Si no, em retiro.

ROSER

Es clar que sí, Bover. I l'equipatje ?

ERMENGOL, *al Bover*

Les eugues pots portar cap a l'estable, si és que estable teniu.

HORTENSIA

Ben endreçada, com endreçat està tot quant pertoca per rebre dignament fan nobles hostes.

ERMENGOL

Pubilla, mil mercès.

FORTUNAT

Quanta finesa !

HORTENSIA

No ho mereixen aixís ?...

ROSER,

desviant la conversa, diu al Bover

I les maletes les pujes, sens tardar, dalt a les cambres. *(El Bover se'n va.)*

HORTENSIA, *apart, a Claudi*

Què't semblen, bon amic, els nostres hostes ?

CLAUDI

Calla que'ns sentiràn !

HORTENSIA

Són dos retaules.

CLAUDI

Hortensia, per pietat... M'escapa el riure !

ESCENA XI

ELS MATEIXOS, MENYS BOVER

ROSER

Si us plau el descansar de les fatigues d'un viatge tan llarg...

ERMENGOL

Aquí es descansa millor que en lloc del món. Si això és magnífic ! Quina fresca que hi fa, sota aquesta ombra ! Veritat, Fortunat ?

FORTUNAT

! tal ! Esplèndit !

ERMENGOL, *enfàtic*

Estotx ben digne, a fè, per aitals joies.

HORTENSIA, *amb picardía*

Potser un xiquet folgat; a mi m'ho sembla.

FORTUNAT, *reconvenint-lo*

Oncle!

ERMENGOL, *confós*

Si, és veritat. Es que ho havia sentit a dir molts cops, i no pensava que no està bé per dit a l'aire lliure.

ROSER

No'n feu pas cas, d'aquesta xerrairota, que avui no sé que té que sempre parla.

HORTENSIA

L'oncle pogués dir tant del seu deixeble!

ERMENGOL

Encara que prudent, és molt amable, festejador, galant sempre amb les dames. Mes ara l'emoció me'l posa sonso. Veritat, Fortunat?

FORTUNAT, *a l'Hortensia*

Esteu queixosa perque en galantejar-vos no soc pròdig?

HORTENSIA

Rès d'això, cavaller, que amb un de pròdig jo crec que ni ha prou a la família.

CLAUDI

Si em permeteu, senyora, retirar-me...

ROSER, *excusant-se*

Ai, Claudi, tens raó. Cà, rès, perdona'm.
L'emoció natural... No, no t'en vagis.

HORTENSIA

Igual que'l Fortunat. L'amor trasbalça !

ROSER

M'havía descuidat de presentar-los, i a fè
que'm sab molt greu, car no's coneixen.

CLAUDI

No tinc aital honor...

ERMENGOL

Tampoc nosaltres.

ROSER, *presentant*

Don Ermengol Rebull de Rocabruna, baró
del Forrellat.

HORTENSIA

Es el seu nuvi.

CLAUDI

Senyor, tinc molt de gust en saludar-vos.

ROSER

Don Fortunat Rebull i de Sorribes, que serà nebot meu dugues vegades, perquè és el preferit de ma neboda.

CLAUDI

Molt me complau, senyor, la coneixença.

ROSER

Don Claudi Reventós i Sarriola, nostre administrador i secretari, fidelíssim amic de l'infantesa.

ERMENGOL, *amb aire de protecció*

Encaixeu, i tranquil en el pervindre per mi podeu estar.

FORTUNAT, *encaixant*

Igual, don Claudi.

CLAUDI

Soc vostre servidor; podeu manar-me.

ROSER

Al Claudi no se'l mana, i jo espero de vós, senyor Ermengol, que, com nosaltres, el tindreu per amic.

ERMENGOL

Sabeu, senyora, que vos únícament sou el meu guia.

ROSER

Es que'n sereu ben prest, d'amics, que'l Claudi és un hom generós, un gran caràcter, un patriota ardent de nostra terra.

HORTENSIA

I un adversari ferm, irreductible, de tot lo foraster que faci nosa.

FORTUNAT

Serém, doncs, bons companys, amic don Claudi, que també ens hi sentim, de patriotes.

ERMENGOL

La sang havem vesat per Catalunya.

ROSER, *al Claudi*

Oh, sí; ja admiraràs les grans proeses d'aquests cavallers tan coratjosos.

ERMENGOL, *amb fingida modestia*

Senyora, m'aduleu !

FORTUNAT

En quant a l'oncle, tot quant digueu, és poc.

ERMENGOL, *de la mateixa manera*

Es que exagera per que se sent modest. Vol que els seus mèrits no siguin mai retrets per no eclipsar-me.

HORTENSIA

Ben difícil ho veig.

ROSER

Hortensia, calla !

CLAUDI

Conteu-nos algun fet, un epissodi...

ROSER

Si Salses va rendir-se, si fou nostra la victòria, es degué, ni que ell ho negui, al seu únic esforç.

ERMENGOL, *senyalant l'ull borni*

També memoria he servat sempre més d'aquella gesta que per poc va servir. Malaguançada !

HORTENSIA

Sou borni d'allavors ?...

FORTUNAT

L'ull hi va perdre.

CLAUDI

Conteu, que a mi em sorpren el no conèixer la vostra intervenció en tal fet d'armes. I com que vaig prenent apunts i notes per escriure'n, si puc, una memoria, d'aquella heròica acció, el relat vostre té per mi gran valor.

FORTUNAT

Vaja, conteu-li.

CLAUDI

Va ser ben espinós, terrible, el setje !

ERMENGOL

Si ho fou ! Jo i Déu, tan sols, podem saber-ho ! Més jo dic que En Caralt tingué la culpa de tot quan sucusí. Si arriba a creure'm, dels terços de la França, dels francesos, no s'hauria cantat gall ni gallina.

CLAUDI

Conteu, conteu els fets. Els comentaris podrem fer-los després.

ERMENGOL, *amb paisimonia*

Feia ja dies que durava l'acció, quan vaig emprendre el viatge amb els meus per anar a Salses a donar de bon grat hisenda i vida per defensar al Felip, al rei d'Espanya.

ROSER

Com que era el vostre amic...

ERMENGOL

I tal si ho era! Si ell m'hagués cregut, us asseguro que encare el Rosselló fora ben nostre.

CLAUDI

Com vau intervenir en l'heròic setje, és lo que vull saber.

ROSER

Deixa'l que parli.

FORTUNAT

Es un cas ben famós.

ERMENGOL

Doncs una vetlla calorosa d'estiu, els nostres terços estaven acampats davant de Salses mentres jo amb mos soldats dalt d'una coma vigilavem el camp dels adversaris. Jo m'anava cançant de tanta espera. L'estar sense fer rès, va anar ensopint-me i no sé com va ser, que una son dolça s'apoderà de mi i vaig dormir-me.

FORTUNAT

Conservant el fusell.

ERMENGOL

No cal pas dir-ho, que l'arma el bon soldat mai abandona. No sé, deia, com fou...

FORTUNAT

Fou fen becaines.

ERMENGOL

No ho sé ben bé del cert; però tot d'una, vaig llençar un gran crit; sang abundosa me queia cara avall.

HORTENSIA

Una ferida.

CLAUDI

Un tret del enemic.

ROSER

Jo m'esgarrifo al sentir-ho confiar.

FORTUNAT

Tot fent becaines, al canó del fusell feu caparrada i es va buidar un ull.

HORTENSIA, *rient*

Ai, quina gracia !

ROSER, *enfadada*

Hortensia, de què rius ?

HORTENSIA, *dissimulant*

Ric, perquè el Claudi està tot consternat; quasi bé plora.

ROSER, *afectada*

Es que'l relat és trist. Quina sentida!

ERMENGOL

Fou un dolor mortal, inexplicable. Però no fou en và. Ben començada quedà la meua sang i el meu ull borni. Al crit que vaig donar, van despertar-se els soldats que en la vall, tranquils, dormien, i al sentir, persistents, gemecs d'angoixa, els insults i renecs que de ma boca sortien sens parar, penso van creure's que ens havien sorprès els adversaris; i els soldats, com un ilamp, perduda l'esma, se llensàren ardits camí de Salses en el precís moment en que jo queia reït pel sofriment. Mort me van creure i això va eucoratjar als soldats nostres d'aital faïçó, que quan vaig despertar-me me vaig trobar, sorprès, dintre de Salses.

ROSER

Heròica acció, per cert.

ERMENGOL

No val la pena...

FORTUNAT

Oncle, sou molt modest !

HORTENSIA

Fou una llàstima, perque si quedeu orb, en lloc de borni, posen setje a Paris, els vostres terços.

ROSER, *a Claudi*

Tu pots fer-ne el relat, en ta memoria, que un fet d'aital faicó deu pregonar-se.

CLAUDI

Senyora, val molt poc la meva ploma per a glosar com cal tan brillant gesta.

HORTENSIA

I vós, don Fortunat, en vostra vida no hi teniu algun fet, que a l'oncle emuli ?

FORTUNAT, *fanfarró*

Jo bé em penso que sí, perque en la guerra, a l'igual que en l'amor, he vençut sempre.

ERMENGOL

Es hèroe vencedor en cent batalles.

HORTENSIA

Si us voleu explicar...

ROSER

No l'amoïnis, que temps queda per tot. Deix que descansin. Pujeu, pujeu si us plau, que de la casa no us heu possessionat; és molt modesta, però modesta o no, és casa vostra.

ERMENGOL

Mercès, donya Roser; sou molt amable. Pujem-hi, Forlunat ?

FORTUNAT

Pujem-hi, oncle.

ROSER, *iniciant el mutis*

Doncs, sense compliments.

ERMENGOL

Això ni dir-ho.

ROSER

Passo al davant. Pujeu. A vostres cambres ja hi entrarem després. Vull ensenyar-vos l'esplèndit mirador que el camp domina.

(Tots tres van pujant l'escala.)

ERMENGOL

La casa és un palau digne de fades.

FORTUNAT

Es trist que hagueu gastat la comparança de a joia i l'estotx; fora oportuna. *(Mutis.)*

ESCENA XII

HORTENSIA I CLAUDI

(L'Hortensia tot just els demés han sortit, esclafeix en una franca riallada.)

HORTENSIA, *rient*

Diga'm que t'han semblat, els dos promesos?

CLAUDI

Calla, que't sentiràn; no'm comprometis.

HORTENSIA

Bé prou esforç que he fet per frenar el riure! Ara que ens trobem sols deix que'm desfogui. Has vist rès més grotesc, rès tan ridícol com aquest Ermengol que té encisada a la ífa? No hi veu, i la pobreta se l'ha triat groixut per distingir-lo.

CLAUDI

Hortensia, per pietat, frena la llengua!

HORTENSIA, *rient*

Baró del Forrellat!

CLAUDI

Del vell fas mofa, però del jove no.

HORTENSIA

Poc m'interessa.

CLAUDI

Ha d'ésser ton marit !

HORTENSIA

No siguis càndid ! Jo encare no tinc seny per a casar-me.

CLAUDI

Hortensia...

HORTENSIA

Creu que no. Quan me demani el cor un bon espòs, sabré triar-lo a mida del meu gust sens que m'ajudi la tia ni ningú.

CLAUDI

I goses dir-ho ?

HORTENSIA

T'ho dic a tu tot sol. Amb tu em confeso, doncs sé que ho callaràs, perquè m'estimes.

CLAUDI

Oh, sí! Més la Roser va encaserada. Ella vol un marit, i perque el tinga t'has de casar tu i tot.

HORTENSIA

Que es casi ella, que edat i enteniment en té de sobres.

CLAUDI

Hortensia, vaja, prou, no facis broma que's tracta d'un cas greu, d'un cas difícil. Ta tía rès m'ha dit, més jo endevino per què exigeix el vell que tu t'esposis amb el seu protegit: per protegir-se ambdós mutuament. Gran part d'aquestes terres, de tots els bens d'aquesta casa són teus i l'Armengol, per a copar-los, se val del Fortunat.

HORTENSIA

I és clar, la tia s'ha deixat dominar per les moxaines d'aquest ridícol vell, i així engegada, no descobreix el plan dels dos trapelles que fan servir l'amor d'eina de lladre per a poguer forçar la nostra caixa. Més jo els sabré burlar pesi a qui pesi.

CLAUDI

Serà treball perdut el que hi esmersis, que és torta com un am, la teva tía i contra el seu voler ningú hi batalla.

HORTENSIA

Doncs jo hi batallaré, i et faig promesa de sortir triomfant en mon propòsit, que si orba l'amor an ella deixa, jo hi veig més clar que mai, que, per fortuna, puc dir que no conec la malalíia que s'anomena amor.

CLAUDI

Potser f'ho penses. Galant és el nebot, gentil, simpàtic, ben plantat, cavaller, i amb aitals armes se fa blanc en el cor d'una donzella.

HORTENSIA

El meu no's posa a tret, car tots els mèrits que tu li sabs trobar, jo no'ls hi trobo. Jo encara no'm vull casar. perquè el cor calla, i no volguent-ho el cor, no hi ha casori.

CLAUDI

Però ta voluntat, que representa davant del ferm voler que aquí s'imposa ?

HORTENSIA

Ma voluntat ho és tot.

CLAUDI

Les ordres d'ella gosaràs contradir ?

HORTENSIA

Jo sols puc dir-te que no faré rès més que lo que'm plagui.

ESCENA XIII

ELS MATEIXOS, MÉS FORTUNAT

FORTUNAT, *des de l'esgraonada*

Se deu haver perdut amb l'equipatge el vostre bon servent, senyora Hortensia.

HORTENSIA

Això qui ho sab! No fora cosa estranya, ni ell fora el primer que va sense esma vagant extraviat.

FORTUNAT, *baixant*

Vaig a cercar-lo.

HORTENSIA

Si vós no'l trobareu... Us convé veure'l?

CLAUDI

Si útil us puc ser...

FORTUNAT

L'oncle el demana.

CLAUDI

Vaig a cercar-lo, doncs.

FORTUNAT

No puc permetre...

HORTENSIA

Vés, Claudi.

CLAUDI

Fins després. *(Se'n va pel fons.)*

FORTUNAT

Sou molt amable...

ESCENA XIV

FORTUNAT I HORTENSIA

(Uns moments de pausa. El Fortunat no sab que dir. L'Hortensia es mostra indiferent.)

FORTUNAT

Esquiva esteu amb mi, senyora Hortensia.

HORTENSIA

Esquiva, cavaller?... No sé comprendre l'error en que heu caigut. Sé resignar-me.

FORTUNAT

Resignar-vos ?...

HORTENSIA

Ben cert.

FORTUNAT

No us interesso. Fins m'aborriu, potser...

HORTENSIA, *finament irònica*

Semblant idea és absurda del tot. No hi ha cap dòna que pugua menyspreuar galant tan noble, tan digne cavaller, jove, simpàtic, que en guerra i en amor triomfà sempre.

FORTUNAT

Ne dupteu ?...

HORTENSIA

Això mai.

FORTUNAT

Vostres paraules tenen per mi un ressó d'amarga mofa, i si us burleu de mi, jo no ho tolero.

HORTENSIA, *sempre irònica*

Us dic que m'ofeneu. Com puc mofar-me

d'un cavaller com vós, triomfador, heròic, que del seu pas arreu deix recordança !

FORTUNAT

La fama a voltes ment.

HORTENSIA

Però la fama que'm diu a mi els secrets, mai diu mentida. Si l'hèroe de Molière fos viu, d'enveja moriria ben prest al comparar-se amb vós.

FORTUNAT, *fanfarró*

Sabeu potser ?...

HORTENSIA

Si no ho sabia, me costaria poc l'endevinar-ho, que prou el vostre esguard diu vostres gestes.

FORTUNAT, *amb enfasis*

Són exageracions... Més jo vos juro que des d'ara en avant, seré tot vostre.

HORTENSIA

Jo no demano tant; no so egoísta !

FORTUNAT

Tot jo seré per vós. Prou aventures ! La

sort que us ha dat Déu de fer-me vostre, completa heu de gaudir. Ben orgullosa podreu restar davant de les amigues, que cap me podrà haver, per més que ho vulga.

HORTENSIA

Mès amigues, senyor, són molt discretes, de gust força exquisit...

FORTUNAT

Ja ho suposava. Per xò us envejaràn.

HORTENSIA

Jo bé ho espero, quan s'hagi termenat aquest negoci.

FORTUNAT

Tot just siguem casats.

HORTENSIA

Oh !, molt més prompte !

FORTUNAT

De bò ho creieu aixís ?

HORTENSIA

N'estic segura.

FORTUNAT

Me feu molt de favor...

HORTENSIA

Us faig justícia. Ja veureu aviat com soc bon jutje i sé tractar a la gent com se mereixen.

FORTUNAT

Voleu dir amb això...

HORTENSIA

Us costa entendre'm !

FORTUNAT

Us dic ben francament que'm desconcerta el vostre parlar estrany.

HORTENSIA

Jo no puc creure que un home com sou vós, nebot d'un oncle tan llest, tan avespat, com és el vostre, se desconcerti avans d'entrar en matèria. Seguiu un mal camí, fareu marrada i no entrareu al port, si no sou destre per veure el temporal.

FORTUNAT

Per Déu, Hortensia, parleu amb claretat.

HORTENSIA

Bé prou que hi parlo.

FORTUNAT

I jo encara no us entenc.

HORTENSIA

Sou dur d'orella ?

FORTUNAT

Es que ja no'm voleu ?

HORTENSIA

Vós jurariu, que avans us he volgut ?

FORTUNAT

Sí, m'ho pensava.

HORTENSIA

Se pot saber per què ?

FORTUNAT

Quina pregunta !

HORTENSIA

L'indici que heu tingut, per suposar-ho ?

FORTUNAT

Ho sabreu tot seguit. Mireu, senyora. Al llegir en els ulls de les dorzelles que en els meus s'han mirat, mai de la vida hi he sapigut llegir cosa per altra.

HORTENSIA

Hi heu llegit molts cops ?

FORTUNAT

Són incomptables. Prestant servei al rei, tota l'Europa he seguit pam a pam, i com que grana l'amor en totes parts, inútil dir-vos que arreu he contemplat dones hermoses retudes als meus peus.

HORTENSIA

Me fareu riure !

FORTUNAT

Més tot això ha passat. Resteu tranquila, que l'oncle m'exigeix que m'assocegui i és hora d'obeïr.

HORTENSIA

Mereix el logi el nebot obedient que creu a l'oncle.

FORTUNAT

Sols l'impuls de l'amor a vós me porta. Jo us vull tota per mi; heu d'ésser meva.

HORTENSIA

Perque ting atractius que m'acompanyen. Veritat que és aixís ?

FORTUNAT

Irressistibles.

HORTENSIA

Més ells ressistiràn; jo us ho ben juro.

FORTUNAT

Aixís, parleu més clar, que ja endevino quin és el vostre intent.

HORTENSIA

Aquesta Hortensia no florirà per vós. M'heu entés, ara ?

FORTUNAT

Us heu burlat de mi ?

HORTENSIA

Tot lo contrari. No ser burlada jo, és lo que cerco, i això ho conseguiré sens fatigar-m'hi. No us sembla, Fortunat ?

FORTUNAT

Sou la primera que pretent escapar-se dels meus braços.

HORTENSIA

Dels braços, haveu dit?... De vostres urpes.

FORTUNAT

Us mano que calleu, que això ja és massa.

HORTENSIA

En la guerra i l'amor, en les disbauxes, l'hisenda heu malgastat, i per refer-vos, voleu, oncle i nebot, que amor us dongui l'hisenda que heu perdut. Més, com vos deia, heu emprès mal camí, que si a la tfa heu pogut encisar amb vostres manyes, jo sé resistir més.

FORTUNAT

Si voleu lluita, lluitarem, rès me fa, que no reculo fins conseguir el fi, quan m'ho proposo.

ESCENA XV

ELS MATEIXOS, I BOVER

BOVER. *amb l'equipatge*

Sens dupte serà això quant demanàveu.

FORTUNAT, *enfadat*

D'on rediable surt, ara aquest ximple! Ets molt impertinent.

HORTENSIA, *amb reticència*

Sigueu amable! L'impertinent sou vós, si jo no m'erro.

BOVER

Don Claudi m'ha manat...

FORTUNAT, *reprimint-se*

Sí; no hi pensava. Pujeu, si us plau, a dalt tot l'equipatge.

HORTENSIA

Aixís es tracta als servents, a casa nostra.
(*Al Bover.*) L'encàrrec pots complir.

BOVER

Va desseguida.

(*El Bover se'n va per l'esgraonada.*)

ESCENA XVI

FORTUNAT I HORTENSIA

FORTUNAT

Mai m'havia passat cosa parella i en bona fe que'm dol.

HORTENSIA, *tornant al to irònic*

Es el defecte que té tractar amb gent tan poc polida. Som rústecs, que hi fareu !

FORTUNAT, *irat*

Calleu, senyora, que ja se'm va acabant la paciència.

HORTENSIA

Teniu mal geniot, i és endebades per a tractar amb mi, que soc calmosa.

FORTUNAT

No'm dona cap neguit, la vostra flema, que si acàs me convé, sabré domar-la. Bé prou que us rendireu.

HORTENSIA, *rient*

Si em poseu setje amb vostres atractius irresistibles...

FORTUNAT

La meva voluntat és sobirana.

HORTENSIA

Serà a l'Europa: a França, a l'Anglaterra, arreu on heu lluitat i fet conquestes; més aquí, els sobirans no hi fan estada.

FORTUNAT

Sereu meva, jo us dic.

HORTENSIA

Si fos vianda que al mercat se vengués...

FORTUNAT

Hi ha qui us governa.

HORTENSIA

...moneda us faltaria per comprar-me i no fora per vós.

FORTUNAT

Sou atrevida !

HORTENSIA

No ho sabeu vós, què soc.

FORTUNAT, *desbocat*

Sou lo que'm falta, parlant clâ i català, que la franquesa ha arribat ja èl moment de que s'imposi.

HORTENSIA

Cerqueu altre botí, si em voleu creure, que aquest que cobegeu, no serà vostre.

FORTUNAT

Entreu a la raó; sigueu prudenta ! No compreneu, potser, que a vostra tia encegada tenim, boja per l'oncle; que aquest encegament, mal que vos pesi, us porta presonera an els meus braços ? Per què resistir, doncs, si és endebades ? La tía serà sorda a vostres queixes i serà en va quan feu, per deslliurar-vos, que conec el terror i sé de sobres com m'haig de bellugar, per fer més via. Poseu-vos de raó, no feu rareses, que tots hi guanyarem.

HORTENSIA

No sé, presento que aneu equivocat. Si em coneguessiu, la vostra opinió canviaria.

FORTUNAT

Us voleu ressaltir ?

HORTENSIA

Molt més, encara. No'm vull deixar junyir.

FORTUNAT

Quasi em feu llàstima !

HORTENSIA

Lluitaré sens descans, i jo us prometo que vostra no seré.

FORTUNAT

Us adverteixo que mai he reulat en cap empresa.

HORTENSIA

Igual que jo, sou, doncs.

FORTUNAT

Que sereu meva, no'n dupteu ni un instant. (*Apropant-se a l'Hortensia i fent acció d'abraçar-la.*) Sou molt hermosa !

HORTENSIA, *esquivant-lo amb dignitat*

Feu-vos enllà, si us plau, que una muralla s'aixeca entre tots dos.

FORTUNAT, *fanfarró*

Vos que sou feble, voleu als forts fer llei !
Es tontería !

HORTENSIA

Sereu un cavaller, o sou un brètol ?

FORTUNAT

Prou que ho sabeu, que soc. Soc vostre nuvi, el vostre pretendent, el que per hènreus esforç no planyerà, que val la pena, una dòna com vós, que a l'hermosura hi ajuntarà un bon dot. Com més us miro, més creix en mi l'afany de posseir-vos; com més me rebutjeu, més s'esperona la meva voluntat, mon amor propi. Per lo tant, transigiu, gentil Hortensia; accepteu vostra sort sens rebelar-vos, i deixeu que el meu cor pugua esplaiar-se gaudint del vostre amor. Jo vull mirar-me en vostres ulls tan blaus com mar en calma. Jo vull en vostra mà, beure-hi el nèctar de l'amor que'm promet vostra hermosura...

(Ho ha dit amb passió, apropant-se a ella, fins que va pei agafar-li la mà, acció que ella rebutja amb gest despectiu.)

HORTENSIA

Deixeu! Que us heu cregut! Sou un imbècil!

FORTUNAT, *ferit en son amor propi*

Imbècil haveu dit? Això ja és massa! La llei no m'ha imposat mai una dòna i no sereu pas vos, qui ho consegueixi. (*Insistent en agafar-li la mà.*) Vull besar vostra mà; vull abraçar-vos!... (*L'agafa.*)

HORTENSIA, *lluitant*

Sou un malvat. Deixeu!

(*Apareix el Bover a l'esglaonada i a l'adonar-se de la escena, baixa adeleiradament i amb una estrebada aparta al Fortunat.*)

ESCENA XVII

HORTENSIA, FORTUNAT I BOVER

BOVER

Ah! Miserable!

(*El Fortunat resta avergonyit. L'Hortensia es refà desseguida i aparentant serenitat i reemplenent el seu to irònic, diu:*)

HORTENSIA

Per Déu, què fas, Bover? T'has tornat ximple!

BOVER, *en to de repte*

Qui gosi a fer-vos dany, qui no us respecti, s'haurà de veure amb mi, mal que li pesi.

HORTENSIA, *fingint*

No sé pas què vols dir. Es que somnies? Es que has perdut el seny? Vols que'm maltracti un hom tan cavaller, d'aital niçaga, el noble Fortunat que és el meu hoste? Ni pots, ni deus pensar semblant baixesa! (*Al Fortunat.*) No tinc raó, senyor?...

(*El Fortunat ha quedat confós.*)

BOVER

No sé que'm passa! Aixís m'hauré enganyat!

HORTENSIA

No'n tinguis dupte. Sinó que ho digui ell. (*Pel Fortunat.*) Vaja, dieu-li que aquí no ha passat res.

FORTUNAT, *despitat*

Voleu que dongui cabal satisfacció a un criat vostre, al més humil servent? M'heu prèss per altre.

HORTENSIA

La dignitat no enten de gerarquies.

FORTUNAT

Aquest pobre servent somnia truites !

HORTENSIA

Per fi m'havau entès. Ja era hora ! Ja ho has sentit, Bover.

BOVER

Jo sols escolto tot lo que vós dieu, i lo que és ara, ma senyora, parleu d'aital manera que jo no us entenc pas.

HORTENSIA

No deus entendre res més que lo que dic.

BOVER, *humilment*

Senyora Hortensia !...

(Apareixen per l'esgraiada donya Rosei, don Ermengol i don Claudi, quins van sostenint el diàleg tot baixant.)

ESCENA XVIII

ELS MATEIXOS, MÉS ROSER, ERMENGOL I CLAUDI

ERMENGOL, *joiosament*

Mireu, donya Roser, com aprofita el temps el meu nebot ! Jo ja us ho deia: Es tan galant minyó, que al cap d'una hora el cor s'haurà guanyat de la neboda.

CLAUDI

Galant i bo el mereix, la nostra Hortensia !

ROSER

I vós, don Ermengol, que és lo que dèiau ?

ERMENGOL

Que tot ho tenim llest; que vostres ordres esperem amb dalit. El desig nostre és fer els casaments lo avans possible.

ROSER

També ho desitjo jo; més tan depresa, darà lloc a la gent perque mormuri.

ERMENGOL

No hi penseu en això. Si coneguessiu lo molt que estic sofrint per la tardança, de pensar tot seguit canviariu. Per mi cada minut és ben bé un segle. Per vós no serà tant !

ROSER, *jovial*

Rès més que un ilustre !

CLAUDI

Fa poc que heu arribat, i si confessim els minuts que han passat per fer-ne segles, com diu don Ermengol, a ma senyora li hauríen de passar tots els desitjos de pendre per espós a un parent pròxim del nostre pare Adam !

ERMENGOL, *rient*

M'haveu fet gracia !

ROSER

I tu, Hortensia, que hi dius ?

HORTENSIA

Com no sé comptes, no puc contestar rès.

ERMENGOL

Sempre oportuna !

HORTENSIA

Favor que vós me feu, estimat oncle !

ERMENGOL

No't sembla, Fortunat, que faig justícia ?

FORTUNAT

A mi no'm sembla rès.

ERMENGOL

Què tens, què't passa ?...

FORTUNAT

No rès; deixeu-me estar.

ROSER

Crec que podríem continuar parlant tot passejant-nos pel nostre modest parc, que en aquesta hora fa de bon disfrutar l'ombra i la fresca.

HORTENSIA

Oh, sí, sí; ben pensat ! (*L'Hortensia va posant-se dissimuladament al costat de l'Ermengol, mostrant-se amb ell extraordinàriament amable i afectuosa.*) Veuràn que explèndit, que hermós és nostre parc tot curull d'arbres que ofereixen gentils ses flors hermoses per embaumar l'espai amb el seu flaire. No us agraden, potser, mon volgut oncle, els arbres i les flors ?

ERMENGOL

Oh, força, força !

ROSER

Agraden a tothom.

CLAUDI

Pel fruit que donen ?

ROSER

No siguis indiscret !

HORTENSIA

Doncs, si vos sembla, podríem començar la passejada. (*A l'Ermengol.*) Voleu donar-me el braç ?

ERMENGOL

Oh, gustosíssim !

ROSER,

al veure que l'Hortensia se n'emporta a l'Ermengol

Hortensia, escolta, ont vas ? Sigues amable... (*Volguent indicar que deuria acompanyar al Fortunat.*) T'espera el Fortunat...

(L'Hortensia fa la desentesa.)

FORTUNAT

No'n passeu ansia. Ja ens reveurem més tard.

ERMENGOL,

tot allunyant-se amb l'Hortensia

I tot és vostre lo que's veu des d'aquí ?

HORTENSIA

Fins a muntanya i de muntanya al mar va nostra hisenda.

(Donya Roser queda confusa i sense saber que fer. Don Claudi que ho observa diu oferint-li el braç:)

CLAUDI

Si us pot plaure el meu braç...

ROSER, *amb despit*

Aquesta Hortensia no posarà mai seny.

CLAUDI

No ho fa amb malícia !

(Donya Roser s'allunya del braç de don Claudi. El Fortunat queda avergonyit i pensatiu. El Bover, que no s'ha mogut d'escena, mantenint-se a darrer terme com vigilant al Fortunat, al veure la situació en que queda, esclafeix en una oberta riallada.)

ESCENA DARRERA

FORTUNAT I BOVER

FORTUNAT

Imbècil ! De què rius ?

BOVER

Voleu saber-ho ? Doncs ric de vós, senyor.

FORTUNAT

Mal llamp f'esberli !

BOVER

Diem tot quan pensem, els deixa terra.

FORTUNAT

Miserable servent ! Si fossis noble, tan noble com soc jo, el pit t'obría.

BOVER

Sou valent, segons veig. No'm desagrada. Més aixís i tot vos dic que si altre volta, encar que somniant, veig que mal tracte doneu a ma senyora, la valentía haureu de provar amb mi.

FORTUNAT.

Infeliç ! Calla, que si et torno a sentir t'obro la testa.

BOVER

Es dura com un roc; no n'eixiriau.

FORTUNAT

Te perdono de cor, perquè em fas llàstima.

BOVER

Mercès, mercès, senyor; més no'm fa falta que vós me perdoneu.

FORTUNAT

Es que'm provoques !

ERMENGOL, *des de fòra de l'escena*

Fortunal, que no vens ?

BOVER

Aneu, que us criden.

FORTUNAT, *anant-se'n*

Ja ens trobarem després, que ara duc presa.

BOVER

Soc vostre servidor i aquí us espero; però pendré seient per no cansar-me. (*S'assenta.*)

FI DE L'ACTE PRIMER

ACTE SEGÓN

(LA MATEIXA DECORACIÓ DE L'ACTE ANTERIOR)

ESCENA I

FORTUNAT I ERMENGOL

ERMENGOL

Francament, Fortunat; sembla mentida que un xicot tan ardit parli com parles.

FORTUNAT

Soc un covart, ja ho veig, no me'n amago.

ERMENGOL

I no t'avergonyeix, no't causa pena!

FORTUNAT

No sé que us diga. Té talent de sobres i tot el meu enginy sab burlar esquiva.

ERMENGOL

Mai tindràs traça per tirar la xarxa! Mira't en mi i apren de fer conquestes. Has vist mai

de la vida alguna dòna, no dic més, sinó tan enamorada com la Roser ho està? Contesta, digues!... I això a la meva edat i amb la desgracia de findre un sol mirall per caçar aloses. *(Senyalant l'ull borni.)*

FORTUNAT

Es que per triomfar teniu més armes.

ERMENGOL, *emfàtic*

Gracia, atractius, i sobre tot astucia. Vols dir això?

FORTUNAT

Cosa més indispensable.

ERMENGOL

No t'entenc.

FORTUNAT

Voluntat, perseverancia.

ERMENGOL

Això sí. I tu no'n tens?

FORTUNAT

I que haig de findre! Vós treballeu de grat i jo per força, contra el voler del cor plè d'anyorances d'altres terres i amors.

ERMENGOL

La teva dèria !

FORTUNAT

I qui lluita sense fè, sense coratje, cau vençut en el camp, mal que li pesi.

ERMENGOL

Es que tu no dèus ser lo que'm contaves. Si tu fossis galant i f'agradessin les conquestes d'amor sempre difícils, fóra per tu asperò la resistència que has trobat de moment sense pensar-t'ho.

FORTUNAT

No sento entussiasme per l'empresa. Buida la boça com a conseqüència d'una agitada vida de disbauxa, vaig acudir a vós; cinc centes lliures m'haurien ben curat totes les penes. Més vós, en lloc d'argent, sols me donàreu concells i més concells.

ERMENGOL

I encare et queixes ! No veus que'l casament que t'aconsello ne val a mils i mils de bones doblès, que'ns partirem tu i jo, com gent honrada, perque, hisenda i diner, segons notícies, de l'Hortensia en part són, i tu casan-te amb ella com jo vull i jo amb la tia, ni un sou s'escaparà de les mans nostres.

FORTUNAT

Bon negoci per vós; més jo endevino que per mi no és igual.

ERMENGOL

Si no t'espliques...

FORTUNAT

Voleu que renunciï sens protesta a una vida de goig, a la ventura de corre d'aquí allà com he fet sempre i això, per mi, val més que la moneda.

ERMENGOL

No estàs pas en lo cert. Jo soc qui hi perdo. Casan-te, trobaràs amb la neboda fortuna i quelcóm més, que és l'hermosura. I jo, què hi trobaré?... t'ho imagines, darrera del d'ner? Parla amb franquesa.

FORTUNAT

Lo mateix que ella amb vós; doncs que us pensaveu!... Es que encara goseu a comparar-vos amb un jove com jo? Quasi em feu gracia!

ERMENGOL

No pots riure, nebot. Fa poc parlaves en tò tan contristat, que quan jo parlo de dames o d'amor no deus pas riure! Ja sabs que a discreció, sens ressistencia, la plaça jo he rendit

i, si tu et cases, serà perquè he volgut, perquè captiva la núvia hauré portat en els teus braços; no pas per el teu art ni gràcils manyes. I encare amb tot això, si jo no veflo, deixaràs, segons dius, que se t'escapi. Si jo fos al teu lloc, llavors veuríes com obra un cavaller amb una dama que és jove, és gentil i és per merèixer.

FORTUNAT

Doncs jo no hi puc fer més, no sé que us diga. I parlo tan formal, que si em donaveu rès més que un centenar de bones dobles per a poguer altre cop lluny d'aquí anar-me'n, faria de bon grat franca renúncia als milers i milers que fa pòc dèiau.

ERMENGOL

Nebot, te tornes boig, desvariejes !

FORTUNAT

Tal com us dic. No'm plau aquesta empresa.

ERMENGOL, *amençador*

Fortunat, Fortunat, tu no'm coneixes !

FORTUNAT

Anyoro a la Ninón, una gabatxa d'ulls blaus igual que'l cel, de cabellera rossa com un manyoc d'espigues...

ERMENGOL, *enutjat*

Calla, calla, perdut, gandul, estrafalari,

FORTUNAT

Si vós la coneguessiu, jo vos juro que no voldriau pas lligar ma vida a la d'aquesta humil, pobra pagesa, que el més rústec servent defensa i guarda.

ERMENGOL

Perquè del seu servent fas referencia ?

FORTUNAT

La guarda d'un Bover és enutjosa per un home com jo que no tolera que's fiqui en sos afers persona estranya.

ERMENGOL

Es que'l Bover ha tingut la gosadía d'entrebancar-te el pas ?

FORTUNAT

Es un xerraire que he perdonat fa poc, i és preferible que m'allunyi d'aquí per no trobar-me en el cas compromés de castigar-lo.

ERMENGOL

No podria ser por, tot quan espliques ?...

FORTUNAT, *fanfarró*

Por d'un rústec Bover... Si porto espasa !

ERMENGOL

Espasa rai ! Cor gran es necessita !

FORTUNAT

En fi, no sé que dir... no'm plau; m'enuitja mantindre per més temps aquesta farsa.

ERMENGOL

No siguis mentider. Si en vens de mena de tauls i farçants ! No te'n amaguis. Ara que'ns trobem sols, fòra comedia.

FORTUNAT

Bé, bé; no'n parlem més. Deixeu-me lliure ! Es massa dolorós el sacrifici a que vós m'obligueu.

ERMENGOL

Si acàs no't cases, t'entrego fot seguit a la justícia per estafa i pillet.

FORTUNAT

Tingueu en compte que no'm voldrà mai, que ella em rebutja.

ERMENGOL

Ella haurà d'obeïr sens ressistir-se igual que faràs tu; doncs que't pensaves !

FORTUNAT

Si acàs no's ressissteix, si ella m'accepta planera i de bon grat, serà altre cosa.

ERMENGOL

I doncs ! Prou que ho conec amb lo que'm mima i el respecte que'm té, que's veu vençuda.

FORTUNAT

Per mi no s'ha perdut. Pot-ser comencen a produir son fet mos galantejos.

ERMENGOL

Es clar que serà això ! L'amor és fruita que vol per madurar molt tems i palla.

(Entra don Claudi per l'esgraonada.)

ESCENA II

FORTUNAT, ERMENGOL I DON CLAUDI

CLAUDI

Què, dignes cavallers, il·lustres hostes: S'ha prèss o no s'ha prèss el xacolata ?

ERMENGOL

Ola, don Claudi; ja'ns l'havem cruspida.

CLAUDI

I bona, veritat ?

FORTUNAT

I tal, si ho era !

CLAUDI, *ponderant*

I l'aigua ?

ERMENGOL, *indiferent*

Fresca.

FORTUNAT

Li plau més l'horxata.

CLAUDI

Sou llaminer, potser ?

FORTUNAT

Sols quan fa d'hoste. Altrement, prefereix un bon got d'aigua, sempre que sigui, és clar, fresca, gemada.

(L'Ermengol esguarda amb ira al Fortunat,)

ERMENGOL, *a don Claudi*

Amic, deixeu-lo dir, que està de broma !

FORTUNAT

No es pot estar mai trist al costat vostre.
Sou hò, condescendent...

CLAUDI

I bé, que diuen vostres mercès: els plau, els
prova força l'estada en aquest lloc, entre nos-
altres ?

ERMENGOL

Si això és un paradís !

CLAUDI

Si hi teniu l'Eva !

FORTUNAT, *en joiós to de repte*

No feu, si us plau, senyor, tals compa-
rances !

ERMENGOL, *confús*

Don Claudi, no'n feu cas. La gelosía el té
mig trasbalçat: no hi ha més Eva que l'Hor-
tensia, per ell.

CLAUDI

L'Hortensia, senyor meu, és més bé un
àngel.

ERMENGOL

Un àngel, sí senyor, jo ja li deia.

CLAUDI

Com ella es pot ben dir que no n'hi ha un altre.

ERMENGOL, *amb reticència*

Gentil, rica, rica... vritat ?

CLAUDI, *fingint*

Com tot és d'ella !

ERMENGOL

Tot, dieu, bon amic ?

CLAUDI

Quina pubilla !

ERMENGOL

Així donya Roser...?

CLAUDI

Bona senyora.

FORTUNAT, *a Claudi*

No ho diu per rès, sabeu...

CLAUDI

Ja ho suposava.

ERMENGOL

Per rès, naturalment; però jo creia...

CLAUDI

Quan l'amor és sincer, no hi val l'hisenda.

FORTUNAT

L'hisenda potser no, més la cullita...

ERMENGOL

Això ho diu el nebot, però jo callo.

CLAUDI

Ja ho veig, don Ermengol. Per la senyora sentiu passió, afecte irressistible.

FORTUNAT

La busca amb interès.

CLAUDI

I l'ha trobada, que ella per vos, senyor, crec que està folla.

ERMENGOL, *a Claudi*

La serra amb el castell, el bosc, la plana, tot lo que's veu, pertany a donya Hortensia?

CLAUDI

Del cert no ho sé prou bé; pot dir-ho ella.

FORTUNAT, *mig apart, a don Ermengol*

Sospito, oncle i senyor, que l'heu errada.

CLAUDI

Què deia el cavaller ?

ERMENGOL

Que es regozitja de que donya Roser m'estimi força. (*Insistent.*) Dieu, si us plau, que no m'esplico, en home llest com vós, tanta ignorancia.

CLAUDI

Prudencia és l'ignorar, moltes vegades.

ERMENGOL

Amb mi podeu ser franc. Soc amic vostre i no hi perdreu pas rès, vós, en servir-me. Veritat que haveu mentit ?

CLAUDI

Ja no recordo a que vos referiu.

ERMENGOL

Vostra memoria és flaca, segons veig.

CLAUDI

Sí, per desgracia.

FORTUNAT

Encar com no sou sort !

CLAUDI

Ja vaig tornant-m'hi.

ERMENGOL

I tota l'heretat, dieu, don Claudi...

CLAUDI, *interrompent*

Produeix tots els anys molt bona renda. S'hi cull de tot: moresc, aufals, cibada...

ERMENGOL

No és precisament lo que desitjo. (*El Fortunat riu.*) Fortunat, de què rius?

FORTUNAT

De rès, mon oncle. Escolto embadalit vostre diàleg, doncs veig que us entereu de quant voliau.

ERMENGOL, *a Claudi*

Escolteu, escolteu. Jo us preguntava els bens que posseeix vostra mestressa.

CLAUDI

Tot és d'ella.

ERMENGOL, *joió*s

Per fi! (*al Fortunat.*) Escolta, ara! Escolta, Fortunat, què diu don Claudi!

FORTUNAT, *a Claudi*

No deiau fa ben poc que pertanyia a l'Hortensia tan sols ?...

CLAUDI

Es clar que ho deia...

ERMENGOL, *confós*

Més com que ara dieu a la mestressa...

CLAUDI

Per mestressa hi tinc tan a l'Hortensia com a doña Roser.

ERMENGOL

Això ja es massa. Vós us burleu de mi.

CLAUDI, *amb fingida dignitat*

Al suposar-ho m'ofeneu de debò.

FORTUNAT, *mig apart a l'Ermengol*

Ja ho veieu, oncle. De vós a mi no hi ha gran diferencia.

ERMENGOL,

tot reprenent, amb la seva calma habitual, el to de reticencia, treu una capsa de tabac, pren una polçada i l'ofereix després a don Claudi.

Voleu pendre, si us plau, una polçada ?

CLAUDI, *acceptant*

Amb molt de gust; mercès. Sou molt amable!

ERMENGOL

Creuriau, mon amic, que m'és difícil esbrinar el sentit de les paraules que'm deïau fa un moment!

CLAUDI

Serà defecte vostre, que amb claretat m'expreso sempre.

FORTUNAT

Confesteu novament a ses preguntes, que ara ha prè bon tabac i això refresca i posa més clar el seny, si s'estornuda.

CLAUDI

A fe que és excelent!

ERMENGOL

De ma cullita. No n'hi ha de millor. Si és que us agrada us en faré un present.

CLAUDI

Delicadíssim!

ERMENGOL

Tornem al nostre afer. L'heretat d'ella..

CLAUDI

La de donya Roser o de l'Hortensia ?

ERMENGOL, *enfadat*

De l'Hortensia, per què ?

(*Entra l'Hortensia pel fons amb una faldada de flors, acompanyada del Bover que també en duu una braçada.*)

ESCENA III

ELS MATEIXOS, MÉS L'HORTENSIA I EL BOVER

HORTENSIA, *joiosa*

De mi parlaven, si no m'he enganyat.

FORTUNAT

Aquí amb don Claudi ponderavem de vós la gentilesa.

HORTENSIA

Gentil no ho pot ser mai la camperola, per un home com vós.

FORTUNAT

Si sou divina ! (*Animant-se.*) Com més us vaig mirant, veig que Déu, pròdig s'ha mostrat amb vós fins a excedir-se.

HORTENSIA, *rient*

Repareu, mon senyor, que el Bover escolta!

BOVER

M'heu demanat, potsèr, senyora Hortensia?

HORTENSIA

No deia res per tu. I què, don Claudi, malpariaveu de mí? Me criticaveu? No, no, si ja ho pots dir, si no'm fa mella.

ERMENGOL

Criticar-vos a vós...? Ni suposar-ho!

CLAUDI

Les teves qualitats parengonavem...

ERMENGOL

Amb les de la Roser, i conveníem en que les vostres són més atractives.

HORTENSIA, *mimosa*

De vós senyor ho crec i ho remerció, que sempre em serà grat el vostre elogi.

ERMENGOL

Es que sabeu prou bé que jo no adulo.

HORTENSIA

Jo no més vull saber que al escoltar-vos i al mirar-vos aprop no sé el que'm passa.

FORTUNAT, *amb despit*

Si voleu marxaré; no us vull fer nosa.

HORTENSIA

Prou veieu que no'n feu. Com me plau parlo .

FORTUNAT

Més penseu que jo soc...

ERMENGOL

Creus que ho oblida !

HORTENSIA

Encar que sigui aixís, jo be puc dir-li que'm complau en extrem la seva gracia, el seu parlar melós...

ERMENGOL

Més, si us agrada, podeu dir sens pecar; que jo soc l'oncle, i l'oncle es deu tractar igual que un pare.

BOVER

Què faig d'aquestes flors, senyora Hortensia ?

HORTENSIA

Les pots pujar a dalt.

BOVER

A vostra cambra ?

HORTENSIA

Es clar !

ERMENGOL

I tal, i tal... Quina faldada de riquíssimes flors! (*Mirant les que porta l'Hortensia.*) Quin perfum llencen !

CLAUDI

L'Hortensia sol florir en l'estiuada i que ara la vegeu aixís florida, no té pas res d'estrany.

HORTENSIA

Molt bé, don Claudi !

FORTUNAT

Per què són tantes flors, si pot saber-se ?

HORTENSIA

Es clar que es pot saber ! Són per la verge.

ERMENGOL, *amb intenció*

Totes per ella, són ?

HORTENSIA, *mimosa*

Ne sobra una que, si us plau, és per vós.

(*Oferint-li una flor.*)

ERMENGOL

Com rebutjar-la venint de vostres mans!
(*Pienent la flor.*) La més hermosa!

FORTUNAT

I per mi no n'hi ha cap?

HORTENSIA

Tan sols sobrava la que al oncle he donat.
El Bover en porta per vós, les que volgueu.
(*al Bover.*) Vés, deix que triï la que li plagui més.

FORTUNAT, *indignat, però reprimint-se*

Aquesta mofa sabré venjar com cal.

BOVER, *oferint-li les flors*

Trieu: hi ha girasols, passionaries, algún clavell moresc...

FORTUNAT

N'hi falta una que és la que ella em vol dar.

CLAUDI

Flor de carbassa?...

FORTUNAT,

donant expansió a la seva ira

Flors de l'infern, dic jo !

ERMENGOL

Nebot, serena't.

FORTUNAT

He fet de manso anyell, i ja me'n canso. Us juro per qui soc que he de rendir-vos, que mai s'ha fet de mi tan crudel burla.

ERMENGOL, *mig a part, al Fortunat*

Nebot, serenitat que fas el tonto. No és hora de cridar ni d'enfadar-se. L'Hortensia al fi i al cap...

HORTENSIA

No'm mortifica. Deixeu, deixeu que'l cavaller s'espla-hi.

FORTUNAT, *fent acció d'anar-se'n*

Més tart ens reveurem, senyora Hortensia !

HORTENSIA

Aneu a pendre el sol ? L'hora convida.

FORTUNAT, *reprimint-se*

Si vós m'ho permeteu... So a casa vostra...

HORTENSIA

Com que el meu hoste sou, tot quan us plaugui podeu fer i desfer. Regatejar-vos el compliment cabal dels vostres gustos, seria incorrectió.

FORTUNAT

Doncs, molt bon dia. *(Se'n va pel fons.)*

HORTENSIA

Igual us dic.

BOVER

Voleu que l'acompanyi ?

HORTENSIA, *rient*

Sospito que al galant no li fas falta. Puja les flors a dalt i allí m'esperes, i pots en tant, si vols, apomellar-les.

(Dóna les flors que porta al Bover i aquest se'n va per l'esgraonada.)

ESCENA IV

HORTENSIA, ERMENGOL I CLAUDI

CLAUDI

Mal genit té el minyó.

ERMENGOL

Amb ell, Hortensia, massa esquiva us mostreu.

HORTENSIA

I goseu dir-ho? Ah, si ell fos com vós! Llavors veuriau si en sé d'afalagar, si soc mimosa.

ERMENGOL, *embadalit*

Si fos com jo, dieu...

HORTENSIA

Ho repeteixo..

CLAUDI, *apart, a l'Ermengol*

Me sembla, bon amic, que heu ben errada la ruta que heu emprès.

ERMENGOL

Calleu, don Claudi. (*A l'Hortensia.*) Podeu continuar. Fa poc me deiaiu...

HORTENSIA

Que sou un cavaller, i a mi m'agraden galants del vostre tremp.

ERMENGOL

Més, que li manca al vostre Fortunat per estimar-lo?

HORTENSIA

Mirant-lo amb els meus ulls, és antipàtic, cridaire, esquerp, sorrut...

ERMENGOL

Això és desvari. Arreu on s'ha trobat, dones hermoses com folles l'han volgut. No puc comprendre com vós el rebutjeu, com no us agrada.

CLAUDI

L'amor és orb, senyor!

HORTENSIA

No sé que us diga. L'espós que m'heu triat me desplaia força.

(*Apateix donya Roser per l'esgraonada.*)

ESCENA V

ELS MATEIXOS, MÉS DONYA ROSER

ROSER, *jovial*

L'Ermengol, ja se sap: garla que garla. Ha-
veu descansat bé?

ERMENGOL

Com un canonge, que si no mals de cap, té
jassa tova.

ROSER, *a l'Hortensia*

I tu, què fas aquí? Les flors t'esperen.

HORTENSIA

Ah, sí, teniu raó; ja no hi pensava.

CLAUDI

Si et pogués ajudar...

ROSER

No costa gaire apomellar les flors. Sí, vés
amb ella.

HORTENSIA, *rient*

Es clar que deus venir. Com que destorbes!

ROSER, *picada*

No dic pas tant, ho sents? Quina xicota!

HORTENSIA

Adeu, don Ermengol. Bon dia, tia.

(L'Hortensia i el Clandi se'n van per l'esgraonada.)

ESCENA VI

DONYA ROSER I DON ERMENGOL

(L'Ermengol està pensatiu)

ROSER

Us ha fugit l'humor? Feu mala cara! Potser no us trobeu bé?

ERMENGOL

Sí, que m'hi trobo.

ROSER

Que és lo que us passa, doncs?

ERMENGOL

Es que pensava que serà un gros fatic, un amoïno, el menar amb acert tan gran hisenda.

ROSER

Per xò us enquimereu ? Ell rai que és jove !
I si acàs no fos prou, sempre hi ha el Claudi.

ERMENGOL

Parieu del Fortunat ?

ROSER

Es clar que hi parlo ! Bé prou s'arrangerà, no'n passeu ansia ! (*Amb passió.*) Penseu tan sols en mi, que ja deliro per veure'm prop de vós en la capella sentint venir l'instant que tan espero en que el bon sacerdot, al beneïr-nos, enllaci amb llaç d'amor les nostres vides. Penseu en l'avenir, en la ventura que hem de gaudir units en el silenci d'aquestes dolces nits de primavera.

ERMENGOL

Per tot hi ha d'haver temps, i ans de que arribi l'instant que vós dieu del desposori, s'imposa que parlem d'altres materies tan sols per il·lustrar al senyor notari.

ROSER, *amb manyagueria*

Calleu, calleu per Déu ! Sols m'interessa parlar de mi i de vós, de l'amor nostre...

(*Apropant-s'hi fins a posar-li les mans a l'espatlla.*) Perque vós m'estimeu com jo us estimo ! No és cert, mon Ermengol ? Al meu cor verge jamai l'amor li havia dat frisança i ara, en canvi, puc dir que no socego pensant en l'estimat que Déu m'envia. Mireu-me amb l'ull que ha recollit l'herencia del germà que va perdre en la batalla i brilla tan ardent com ulls de jove que porta foc d'amor al fons de l'ànima. Deixeu, deixeu que esguardi vostre rostre que tanca en cada arruga un niu de gracies. Ermengol, m'estimeu ?...

ERMENGOL

Prou temps ens queda per a dir-nos ambdós frases galanes ! Té molt més interès, ara per ara, parlar un poc de coses més prosaiques.

ROSER

No'm mateu l'ilusió. Deixeu que us parli, si a vós no us ve de grat el contestar-me. Més, per Déu, no poseu la cara trista i dieu-me, quan menys, què us neguiteja. Esteu pensant, potser, en altra dòna més jove que no jo i amb més encisos ? Oh no; mon Ermengol, que'm matariu !

ERMENGOL

Calleu, calleu si us plau i confesteu-me a lo que he dit avans, que porta pressa.

ROSER

Ho feu per excusar vostra resposta i vull saber-ho tot, que l'ansia em mata. Dieu-me, per pietat, si una altra dòna pretent el vostre amor...

ERMENGOL

De contestar-me sou vós qui us excuseu, i és endebades que volgueu refugir, doncs per don Claudi puc ben dir que ja sé tot quant volfa.

ROSER

Que us aimo, us haurà dit, amb tota l'ànima; que del dia primer en que us vaig veure, no dormo, ni socego, ni descanço. No penso més que en vós, de nit, de dia, desperta, somniant, a totes hores. No sé que m'heu donat, que la vostra ombra, com les plantes al sol, m'es necessària per viure. Sí, Ermengol; soc tota vostra! Dieu-me que em voleu! Feu-me feliça!

ERMENGOL, *desfent-se d'ella malhumorat*

Deixeu-me estar tranquil, si us plau, senyora!
(*Se'n va pel fons.*)

ROSER, *sorpresa*

Que té el meu Ermengol?... Se'n va... No torna!... (*Crida.*) Claudi, Claudi, ont ets?

(*Surt don Claudi per l'esgraonada.*)

ESCENA VII

DONYA ROSER I DON CLAUDI

CLAUDI

Me demanaveu ?

ROSER, *amb mal humor*

Soc jo que t'he cridat. Qui et feia moure !

CLAUDI

Si vós m'heu fet marxar !...

ROSER

Jo ? No menteixis. Ets tu qui ho ha volgut.
No'm contradiguis !

CLAUDI

Sí, just, soc jo; no ho recordava.

ROSER

No sabs què m'ha passat ?

CLAUDI

No ho endevino.

ROSER

Doncs rès, que l'Ermengol, mentres li deia quant el meu cor el vol, lo que l'estima, mal humorat, sorrut, ha emprés la marxa i sense dir-me adeu, m'ha deixat sola.

CLAUDI

No ho trobo gens estrany.

ROSER

Per què, contesta.

CLAUDI

Perque don Ermengol és una fura que mai us ha volgut, que no us estima.

ROSER

Ja volía dir jo que dels teus llavis paraula de conçol pogués sortir-ne !

CLAUDI

Per què'm pregunteu, doncs, si lo que penso us dol de sapiguer ! Deixeu que calli.

ROSER

Oh, no ! No deus callar, de cap manera. Lo que ha passat amb tu, vull que m'espliquis; lo que tu li has contat.

CLAUDI

Li ha fet efecte ?

ROSER

Per lo que avans t'he dit, pots deduir-ho !

CLAUDI

També per deducció quasi asseguro que el vostre enamorat busca l'encesa. Fa poc aquí mateix me demanava detalls, els més concrets, de vostra hisenda.

ROSER

I tu, què li has dit ?

CLAUDI

Que rès sabía.

ROSER

Doncs, mira: has fet mal fet. No t'ho perdono.

CLAUDI

Que us ho preguntí a vós; a mi que'm conta !

ROSER

I com no els hi has donat, és cosa clara: haurà cregut potser que jo mentía, que ma hisenda val poc, que no soc digna d'un home com és ell, tan ric i noble.

CLAUDI

Això i potser molt més, perque jo, amb ma-

nya, esquivant amb inginy el contestar-li, he permès que cregués que el patrimoni perteneix per enter a donya Hortensia.

ROSER

Me faràs perdre el seny ! Això ja és massa ! Veiam per quins cinc sous, per quina dèria esprens el teu enginy per contradir-me, per donar-me torment, per fer impossible la boda amb l'Ermengol ? Vols dir-me, Claudi, a tu en els meus afers, qui t'hi demana ?

CLAUDI

No us he dit ja que és ell ! Per no ficar-m'hi, per rès més, l'he deixat sense resposta.

ROSER

Comprenc el seu enufj. Tu en tens la culpa, tu ets qui m'ha robat la pau de l'ànima.

CLAUDI

Senyora, poseu seny i sereneu-vos.

ROSER

Voldràs tindre raó, que t'aplaudeixi, i això no ho lograràs. Val més que callis, que tots hi guanyarem.

CLAUDI

Doncs no, no hi passo i m'haureu d'escoltar mal que vos pesi, encare que després vostra

venjança m'obligui a abandonar aquesta casa. Us heu pensat, potser, que ell vos estima? Doncs us heu enganyat, no'n tingueu dupte. Lo que ara està passant, jo ja ho preveia. L'Ermengol busca en vós sols la riquesa, i un cop li haureu donat, un cop la tinga, amb ella haureu perdut joia i ventura, la pau del vostre cor.

ROSER

Oh, calla, calla.

CLAUDI

Callaré si ho maneu, que'l que volia dir-vos, ben clar us ho he dit.

ROSER

Que no m'estima, que busca sols diner?... I tu ho creus, Claudi?

CLAUDI

N'estic ben convençut.

ROSER

Si acàs l'encertes, te juro per qui soc que sabré pendre la revenja que cal. Més jo presento que tot lo que m'has dit són fantasmes del teu cervell malalt. Tu l'has vist sempre amb enutj i disgust, aquest casori, i no té rès

d'estrany que ara procuris fer neixer a cada pas rezels i duptes.

CLAUDI, *amb certa dignitat*

No us en vull parlar més i permeteu-me que calli tot quant veig i tot quant penso. Jo'm crec haver complert tal com devia advertint-vos a temps. Lo que vos plagui fareu com sempre heu fet; més vos demano que'm cregueu, quan vos dic que `sols desitjo que ditxosa sigueu tota la vida.

ROSER, *amb resolució*

L'inventari, el tens llest ?

CLAUDI

No més hi manca algún petit detall. Per esbrinar-lo m'haureu d'ajudar vós, dar-me notícies...

ROSER

Si avans m'ho haguessis dit, ara tindries termenada la tasca.

CLAUDI

Si volguessiu, amb un moment no més l'enllestiríem.

ROSER

Sí, sí; no perdem temps. Digues, pregunta...

CLAUDI

Entrem al meu despatx; veureu la llista i
aclarirem els punts que veig duptosos.

*(Se disposen a sortir. L'Hortensia apareix a
l'esgraonada.)*

ESCENA VIII

ELS MATEIXOS, MÉS L'HORTENSIA

ROSER, *a l'Hortensia*

Ont vas, si es pot saber?

HORTENSIA

A cercar roses, que vull deixar l'altar com
una gloria.

CLAUDI

Sí, noia, sí, ben fet. Potser la Verge, si la
festeges bé, farà un miracle.

HORTENSIA, *baixant*

No fora gens estrany. Jo fins ho espero.

ROSER

Voleu callar, tots dos! *(Al Claudi.)* Va,
passem via.

CLAUDI

Entreu, entreu, si us plau. Adeu, Hortensia.

(Claudi i Roser surten per la porta dels baixos de la masía. A l'anar-se'n, l'Hortensiariu i poc a poc va baixant l'escala, al mateix temps que apareix l'Hermengol capficat i abatut.)

ESCENA IX

HORTENSIA I HERMENGOL

HORTENSIA, *molt mimosa*

Ont va don Ermengol, mon futur oncle, tan capficat i trist ?

ERMENGOL, *sorprès*

Sou vós, Hortensia ! No m'hi havia fixat. Perdó us demano.

HORTENSIA

No hi ha de què, senyor, no val la pena de demanar perdó quan no hi ha falta. Si acàs necessiteu alguna cosa...

ERMENGOL

No, no; cerco al nebot. No puc trobar-lo !

HORTENSIA

I us contraria això en tal manera que us posa cavilós ?

ERMENGOL, *confós*

No ho sé.

HORTENSIA

Què us passa? Podeu ser franc amb mi que soc discreta. Serà potser que vostra enamorada no s'ha mostrat amb vós tal com voliau? Es inconstant, l'amor? No té un somriure que alegri el vostre cor ?...

ERMENGOL

No'm feu preguntes que no us puc confesar. Dins poca estona potser vos podré dir lo que ara em callo.

HORTENSIA

La meva indiscreció crec que l'excusa l'afecte que per vós sent la meva ànima. Dispenseu-me, senyor, i Déu vos guardi.

(*Fa acció d'anar-se'n.*)

ERMENGOL

I vós a on aneu? Si acompanyar-vos pogués...

HORTENSIA

Oncle estimat; si em permetessiu, ara us faria un prec.

ERMENGOL

Oh, sí; pregueu-me.

HORTENSIA

Si vos m'autoritzeu... Veureu: Observo que em deu un tractament que no'm plau gaire. «I vós, a on aneu?», fa poc me deiau, i aquest «vós», francament, a mes orelles no hi sona gaire bé.

ERMENGOL

No us puc comprendre.

HORTENSIA

Que una vella no so, que so una noia poc feta a compliments, i que voldria ser tractada per vós amb més franquesa. Voldria ser per vós...

ERMENGOL

Una neboda:

HORTENSIA

Es poc. Vull quelcom més.

ERMENGOL

Com una filla.

HORTENSIA

Tampoc ho endevineu. No'm sé fe entendre.

ERMENGOL

No, no, clar; no us entenc.

HORTENSIA

Ja veig que us costa. En fi, tracteu-me igual que'm tractariau si de vós, Ermengol, fos una amiga, jove per xò, sabeu, i no molt lletja. Sols vull que'm tutejeu.

ERMENGOL

Això vindrà amb el temps. Ara no goso.

HORTENSIA

Si feu algun assaig, prou sabreu dir-m'ho.

ERMENGOL

No, no; creu-me, no puc, per més que ho vulga.

HORTENSIA, *amb aire de triomf*

Veieu! Si ja ho heu dit sense volguer-ho!

ERMENGOL

I tal si t'ho he dit ! Vaja, dispensa.

HORTENSIA

Ara ja'm podeu dir tot quan vos plagui, que amb gust escoltaré vostres preguntes. Me deiaiu fa un moment...

ERMENGOL

Te preguntava a on anaves i si em permettes que t'acompanyés.

HORTENSIA

Vaig a collir roses, més sola hi vull anar, sé les tasqueres.

ERMENGOL

Voldràs dir-me el per què hi vols anar sola?

HORTENSIA

Si la tía ho vegés, que's pensaria!

ERMENGOL

Que ha de pensar d'ambdós! Que té de creure !

HORTENSIA

Si no pensar, sentir més prest que enveja, gelosía.

ERMENGOL

Per Déu, no facis mofal Un hom quan té els meus anys, per més que ho vulga, no pot ni podrà mai despertar gelos.

HORTENSIA

Esteu equivocat. (*Baixant els ulls.*) Jo puc jurar-ho.

ERMENGOL

Hortensia, fas mal fet si acàs te burles d'un hom que al costat teu sent com s'aviva el foc de joventut que encara no és cendra.

HORTENSIA

Que hi voleu fer si Déu en vostre rostre tals gracies hi ha posat, tal simpatia...

ERMENGOL,

sense saber que li pasa, va apropant-se a l'Hortensia i va per agafar-li la mà

Es cert tot quan me dius? No t'ho inventes?

HORTENSIA, *esquivant-lo*

Encara que sigui aixís, aneu amb compte, que vós no mereixeu benevolencia. M'heu fet un flac servei !

ERMENGOL

Digues, explica't! Potser, sense volguer, t'he fet agravi?

HORTENSIA, *fingint enutj*

Voleu encadenar la meua vida a un home que no vull, que no l'estimo.

ERMENGOL

Ell és jove, galant...

HORTENSIA

No hi dec entendre. Per mi no és res d'això. No vull casar-m'hi.

ERMENGOL

No sé que deus volguer si ell no t'agrada. S'assembla molt a mi...

HORTENSIA

Cà! gens ni gota. Si vós sou temptador! Sou tan simpàtic, que tenint-vos aprop, m'és impossible no menyspreuar al nebot, no rebutjar-lo.

ERMENGOL

Que hi podràs veure en mi, que en ell no vegis.

HORTENSIA

Un cor ardent per estimar de veres, la figura arrogant d'un home noble capaç de fer, per sempre més, feliça la dòna enamorada amb qui s'esposi.

ERMENGOL, *amb passió*

Oh, sí que tens raó. Soc vell, però encara me sento amb ilusions, me sento amb forces...

HORTENSIA

Ilusions sobre tot.

ERMENGOL

Si tu volguessis !...

HORTENSIA

I el vostre Fortunat, què respondrà ?

ERMENGOL

Per ell no t'enquimeris, bella Hortensia.

HORTENSIA

Penseu que el Fortunat si sospitava que vós m'haveu parlat de l'amor vostre, amb el genit que té i amb lo que m'aima, estaria en perill la vostra vida.

ERMENGOL

Si ell mai t'ha estimat; ben clà va dir-m'ho.

HORTENSIA

Si no m'estima, doncs, perquè voliau que fos el meu espós ?

ERMENGOL, *no sabent com excusar-se*

Cà, rès, la tía... Més no'n parlem, d'això. Diga'm, Hortensia, si en lloc del Fortunat a mi em voldries.

HORTENSIA

Si sou tan bò, tan amorós, tan noble...

ERMENGOL

Sí, sí, serà vritat; però contesta'm.

HORTENSIA,

gisclant i posant-se les mans al coll com si li hagués picat un insecte

Ai !

ERMENGOL, *acudin-f'hi*

Què't passa ? Que tens ?

HORTENSIA

Es una avespa.

ERMENGOL

T'haurà picat. Ahont ?

HORTENSIA

Quina fiblada !

ERMENGOL,

*apaitant les mans de l'Hortensia i mirant-li
al coll amb avidesa*

Vols que provi si puc el fibló treure ?

HORTENSIA

El del cor no podreu, que no s'ovira.

ERMENGOL

El de l'amor, vols dir ?

HORTENSIA

Sí, més com que ara me dóna més neguit ei
de l'avespa, treieu-me'l, si podeu.

*(Mostra descocadament el coll a l'Ermengol,
que s'hi apropa mirant-lo amb tan delit que
sembla que vagi a besar-lo.)*

ERMENGOL

Ont t'ha picat ?

HORTENSIA

Aquí.

ERMENGOL

Jo no veig rastre d'abella ni fibló.

HORTENSIA

Amb el tacte, potser, si els ulls no abasten.

ERMENGOL,

*al tocar-la no sàb lo que li passa i la deix,
passejant-se per l'escena esbufegant, i crida:*

Fortunat! Fortunat!

HORTENSIA

Però que us passa ?

ERMENGOL

No ho sé. No rès, no rès; no m'ho pre-
guntis.

HORTENSIA

Més el fibló, l'heu tret ?

ERMENGOL

Per a clavar-me'l jo mateix.

HORTENSIA

De debó ?

ERMENGOL

No ho sabs comprendre ? (*Cridant.*) Fortu-
nat! Fortunat! Ont rediable deu ser aquest
ximplet !

HORTENSIA

Si us interessa el cercarà el Bover.

ERMENGOL

Sens tardança; que el necessito, el vull, haig de parlar-li.

HORTENSIA, *anant cap a l'escala*

Bover ! Baixa, Bover, que't necessito.

ERMENGOL

Vols dir que el trovarà ?

HORTENSIA

No'n tingueu dupte.

BOVER, *per l'escala*

Hortensia, què maneu ?

HORTENSIA

Que sens tardança cerquis al Fortunat. Deu ser per l'horta o pel jardí. Be prou sabràs trovar-lo.

BOVER

Si vós així ho voleu, no ha de costar-me.

HORTENSIA

Hi tinc gran interès.

BOVER

I haig de dir-li...?

HORTENSIA

Que vingui cap aquí, prest, desseguida. I un cop li hakis parlat, al llac m'esperes, que hem de cullir més flors.

BOVER

Rès més, senyora ?

HORTENSIA

Rès més, ja pots anar.

ERMENGOL

Bover. Depressa !

(El Bover se'n va pel fons.)

HORTENSIA

Ni un llebrer corre tant !

ERMENGOL

Per molt que corri, per apagar ma set tardarà massa.

HORTENSIA

Si voleu, prop d'aquí hi ha una fonteta d'aigua com un cristall, fresca, gemada.

ERMENGOL

Acompanya-m'hi, doncs, hermosa Hortensia.

HORTENSIA

Més tart si acàs serà; ara, no encara.

ERMENGOL

Per què més tart, per què? No has d'ésser meva?

HORTENSIA

L'Hortensia sols serà de qui l'esposi.

ERMENGOL

Amb mi t'esposaràs perque t'estimo.

HORTENSIA

Amb vós, senyor Ermengol...?

ERMENGOL

Vols tutejar-me? Fes-me aquesta mercè. Fes que m'oblidi que em trobo en aquest lloc per ser-te oncle! (*Volguent-la abraçar.*) Hortensia del meu cor!

HORTENSIA, *esquivant-lo*

Més, la franquesa, si arriba al tractament, als dits no arriba. Sigueu, si us plau, prudent.

ERMENGOL

Doneu-me aigua !

ESCENA X

ELS MATEIXOS I FORTUNAT

FORTUNAT, *pel fons, a l'Hortensia*

M'havau demanat vós ?

HORTENSIA

L'oncle, us demana.

ERMENGOL

Sí, sí; soc jo, nebot; ens hem de veure.

HORTENSIA, *fent acció d'anar-se'n*

Amb Déu quedeu, senyors.

FORTUNAT

Es que volia parlar-vos, jo, també.

HORTENSIA

Per obeïr-vos no més cal que maneu. A vos-
tres ordres.ERMENGOL, *al Fortunat*

Amb mi tens de parlar, no pas amb ella.

FORTUNAT

Primer amb vós. Després...

HORTENSIA, *al Fortunat*

Dins breu estona retornaré, si us plau.

FORTUNAT

Aquí us espero.

HORTENSIA, *rient*

Jo crec que no hi sereu.

FORTUNAT

Altres cop burles ! No rieu, per pietat, que'm desconcerta aquest riure seguit, riure de mofa.

ERMENGOL

Nebot, al meu davant no's baladreja.

HORTENSIA

Fins a després, senyors.

(Se'n va rient, pel fons.)

ERMENGOL

Adeu, Hortensia.

ESCENA XI

ERMENGOL I FORTUNAT

FORTUNAT, *impacient*

Ja escolto. Què voleu. Prest, expliqueu-vos.

ERMENGOL, *amb reticència*

Mira, nebot; ja sabs que jo t'estimo...

FORTUNAT

Bonic començament, ja m'interessa !

ERMENGOL

Que soc fa temps per tu quasi bé un pare.

FORTUNAT

Si us haig de parlar clar, no me'n adono.

ERMENGOL

Quan a mi has acudit pregant ajuda, ma bossa hauràs trobat del tot oberta.

FORTUNAT

Oberta del tot, mai, però ajustada li he trobat més d'un cop.

ERMENGOL

I amb bona escletxa per passar-hi lleugera la moneda.

FORTUNAT

Lleugera si que no. Mos dits calien per fer que degotés.

ERMENGOL

Sí, vas robar-me. Més no t'ho retrauré perquè et soc oncle.

FORTUNAT

Ja quasi no us entenc. Just fa un quart d'hora que d'estafa i pillet aquí em tractàveu.

ERMENGOL

Dissimula, nebot, fou sens malícia. Precisament per això tot repensant-m'hi, m'he dit: ets un avar i no deus ser-ho per qui porta ta sang, per qui t'estima. Vol ajuda el nebot, doncs apa, ajudal. I per això t'he cridat.

FORTUNAT

Es un miracle !

ERMENGOL

Pots dir què vols de mi, que necessites ?

FORTUNAT

Ben poca cosa a fe: cinc centes lliures.

ERMENGOL

No diguis disbarats; no gastis bromes.

FORTUNAT

Trobeu que soc modest ?

ERMENGOL

I tal, si ho trobo! Vaja, digues que vols, però amb prudència.

FORTUNAT

No ho puc passar per menys: cinc centes lliures.

ERMENGOL

No pots rebaixar rès? Tu m'arruines !

FORTUNAT

Sempre sereu coqui i per a ser-ho no'm deviau temptar, fent-me promeses.

ERMENGOL

En fi; no'n parlem més. Ja pots anarte'n. Avui mateix te'n vas a Barcelona i allí t'enviaré lo que'm demanes.

FORTUNAT

Anar-me'n, haveu dit ?

ERMENGOL

Així ho volíes.

FORTUNAT

Deixant abandonada la conquesta ?

ERMENGOL

Naturalment. Mo vull sacrificar-te.

FORTUNAT

No, no; jo no me'n vaig.

ERMENGOL

Però si em deies que volíes marxar vers altres terres, fugint del jou crudel del matrimoni !

FORTUNAT

Sí, sí, això ho deia avans, més ara és altra la meva decisió. Ara no marxo.

ERMENGOL

I doncs? I la Ninón, i la francesa?

FORTUNAT

L'Hortensia sols m'atrau i em preocupa. El seu desdeny crudel, la seva mofa, han tornat

en desig l'indiferencia. Vol burlar-se de mi i em plau provar-li com és el Fortunat. Mai de la vida m'ha fugit una dòna, quan l'assetjo, i us juro, a fe de Déu, no serà ella qui clavi al meu renom la dentellada.

ERMENGOL

Per ella sents amor? Potser l'estimes?

FORTUNAT

Mai me coneixereu. Tinc la fatlera de rendir-la amb mes arts; de demostrar-li que aquell a qui es disputen amb desfici les dònes més hermoses de la terra, la fama que gaudeix té ben guanyada.

ERMENGOL

Tontería, nebot, gran tontería! Ja sabs que soc el primer que desitjava que prenguessis estat; més com sospito que no has de ser feliç casan-te amb ella, perque no't vol a tu, que vol a un altre, la deus despreciar, abandonar-la i aixís et deslliuraràs dels dòls i penes que porta l'unió feta per força de dos a qui l'amor no vol lligar-los.

FORTUNAT

Primer és el meu nom que el meu pervindre, i per lo que vindrà no'n passeu ansia, que un

cop l'hagi vençut i amb mi s'esposi i deixi entre mes mans la seva hisenda, sabré cercar i trovar lo que'm convingui, el goig i la alegria que aquí em manquin.

ERMENGOL

I gosaràs, bergant, fer-li tal burla?

FORTUNAT

Seguiria, senyor, els consells vostres.

ERMENGOL

Seràn consells d'avans; no pas els d'ara.

FORTUNAT

L'opinió és panell que el vent fa moure?

ERMENGOL

Panell o no panell has d'obeïr-me.

FORTUNAT

Això serà si vull.

ERMENGOL, *pícat*

Nebot, com parles !

FORTUNAT

Aquell qui ordena deu ésser ben recte, i qui en el vici cau de contradir-se no té força mo-

ral per imposar-se. Per què haveu canviat? Vaja, expliqueu-m'ho. No us dolgui el confessar. Prou que m'ho penso!

ERMENGOL

No ho vulguis sapiguer; no t'interessa.

FORTUNAT

No ho dèiau aixís, avans; que m'obligaveu a casar-me de grat o per la força!

ERMENGOL

Bé, sí, veuràs, nebot, poques paraules: tu i jo ja'ns coneixem.

FORTUNAT

Ja fa molts dies.

ERMENGOL

Parlem, doncs, com a amics. Tu, que hi cercaves en aquest casament?

FORTUNAT

Avans fortuna; més ara, quelcóm més que la riquesa: hi cerco satisfer mon amor propi. que l'Hortensia ha ferit amb sos desprecis.

ERMENGOL

No siguis tabalot i el temps no perdís en feteses semblants. Entossudin-l'hi pots quedar-

te burlat i sens riquesa, i això no fa per tu que ets home pràctic, i l'home que és aixís, que sab de comptes, prefereix lo segur a lo probable. Segueix el meu consell i no repliquis. Encella el teu cavall i sens tardança d'aquí prens comiat i emrens la ruta camí del teu desig; i com a premi, rebràs la quantitat que'm demanaves.

FORTUNAT

Renunciant al dot que cobejava ?

ERMENGOL

Un dot que era ilusori, problemàtic.

FORTUNAT, *després de meditar un instant*

Per eixa quantitat no em plau el tracte.

ERMENGOL

Diga'm doncs lo que vols, parla, demana.

FORTUNAT

Digueu-me, avans, per què, per quina causa heu mudat de parer.

ERMENGOL

Són coses meves que tu deus respectar, i no insisteixis, sinó m'enfadaré.

FORTUNAT, *mig rient i amb intenció*
Potser l'Hortensia...?

ERMENGOL

No siguis tafaner. Te dic que callis.

FORTUNAT

N'esteu enamorat? Ho endevino?

ERMENGOL

Doncs vaja, sí, acabem; la tinc rendida; està folla per mi. Nebot, perdona'm que jo culpa no hi tinc. Ha sigut ella que s'ha prenat de mi.

FORTUNAT, *rient*

Ai, pobret oncle!

ERMENGOL, *joïós*

Riu, riu si el riure et plau, que pot ben riure el moço ben plantat que deix que un concu conquesti, sens volguer, a sa promesa.

FORTUNAT

I la vostra Roser?

ERMENGOL

Si acàs t'agrada, pots esposar-la tu.

FORTUNAT

Que us torneu ximple!

ERMENGOL

Ximple o no ximple, per la bella Hortensia jo valc molt més que tu, que vols ser sabí.

FORTUNAT, *amb afectació*

Aixís, doncs, Ermengol, me deveu comptes per haver-me robat la meva dama.

ERMENGOL

Be, vaja, nebot, prou; prou xerrameca, i com qui som complim fermant el tracte. Quant vols per a marxar?

FORTUNAT

Ara es complica l'afer que'm proposeu. Vull dos mil lliures.

ERMENGOL

Te'n ofereixo mil.

FORTUNAT

I jo no accepto. Deixar-vos lliure el camp val una hisenda.

ERMENGOL

Mil lliures i además creu en el deute.

FORTUNAT

Vós us burleu de mi! Sens l'hermosura, la

seva joventut, les seves gracies, l'Hortensia val molt més pel dot que porta.

ERMENGOL, *impacient*

Digues quant vols d'un cop.

FORTUNAT

Quatre mil lliures.

ERMENGOL, *irritat*

Quatre mil llamps i trons el cap t'esberlin!

FORTUNAT

No us enfadeu, senyor. Si no us fa el tracte per mi no vull que feu cap sacrifici. La seguiré assetjant de nit i dia i com donya Roser me darà ajuda, l'Hortensia dintre poc serà ma esposa.

ERMENGOL

Marxa, marxa bergant i dins pocs dies, al trobar-nos de nou a Barcelona, t'entregaré els diners que m'exigeixes.

FORTUNAT

No'm puc esperar tant per més que em dolgui. Si no em pagueu aquí, ja no hi ha tracte.

ERMENGOL

Creus que porto al damunt tanta moneda?

FORTUNAT

Es clar que no m'ho crec, més no és difícil trobar la solució que garanteixi l'exacte compliment de la promesa. Si no porteu diners, feu-me una carta per l'administrador de vostra hisenda ordenant-li entregar al qui es presenti, sense cap dilació, quatre mil lliures.

ERMENGOL

Se veu que amb mi no tens prou confiança; que ets un desagraït.

FORTUNAT

Qui m'assegura que pensareu igual dins d'una estona? Aneu, oncle estimat, feu-me la lletra i me'n vaig tot seguit.

ERMENGOL, *excusant-se*

A on vols que escrigui?

FORTUNAT

No us apeneu, senyor, que en vostra cambra no hi manca bon paper, ploma, ni tinta.

ERMENGOL, *amb resolució*

Niugú mai m'ha humillat com tu m'humilles. Espera't un moment, la vaig a escriure.

FORTUNAT

Procureu no tardar, que prompte em canso.

ERMENGOL, *anant-se'n*

Per tu, tot és per tu, gentil Hortensia !

(Se'n va per l'esgraonada. El Fortunat riu celebrant la victòria. Al cap de poca estona surt l'Hortensia i el Bover, ambdós amb flors.)

ESCENA XII

FORTUNAT, HORTENSIA I BOVER

HORTENSIA

Ja soc aquí, senyor, podeu manar-me.

FORTUNAT

Ben vinguda siau. Me demanaveu ?

HORTENSIA, *soi presa*

Jo ?... Vós a mi, en tot cas. Fa poca estona m'heu dit aquí mateix que us convenia parlar un moment amb mi...

FORTUNAT, *fent el desentès*

Jo ?... no ho recordo.

HORTENSIA

Sí, sí, m'heu demanat una entrevista.

FORTUNAT

Us dic que no pot ser, i que m'estranya la vostra pretenció, doncs no altra cosa que pretenció i orgull, vanitat frèvola, pot ser el suposar que m'interessa parlar amb vós.

HORTENSIA

Bover, puja a ma cambra aquest manyoc de flors.

(El Bover les pren i se'n va.)

ESCENA XIII

FORTUNAT I HORTENSIA

HORTENSIA

Vostres paraules me voleu explicar ?...

FORTUNAT

Vull dir, Hortensia, que és ridícol tot quan feu per atrapar-me.

HORTENSIA

Per Déu, don Fortunat ! Quina sortida ! Voleu provar, potser, que no sou manso ?

FORTUNAT

Vull demostrar tan sols que no és correcte que una dòna com vós assetji i cerqui donar

caça al galant que us desprecia. Amb això, procureu extingir prompte l'amor o la passió que jo us inspiro que per vós no puc ser. Tinc compromisos...

HORTENSIA

Quan no les pot haver diu que són verdes la guineu, tot gisclant, i això feu ara. Més així i tot, senyor, vos aplaudeixo, que em plau en gran manera, la comedia.

FORTUNAT

Per més que us esforceu en retenir-me serà en va vostre esforç. Vers altres terres marxaré altre cop i sols us prego que em dongueu al oblit.

HORTENSIA

Mai de la vida ! que el pensar en vós per mi serà ventura. Quin riure que faré quan us recordi !

FORTUNAT

Riureu sense motiu, que si soc tonto, no ho soc tan com penseu.

HORTENSIA

Ja me'n faig càrrec. Per fi don Ermengol ?...

FORTUNAT

Vol que me'n vagi.

HORTENSIA

Més fer-li tal mercè mereix un premi.

FORTUNAT

No hi valen fengiments amb vós, senyora.
Doncs sí: he conseguit tot quant volíu.

HORTENSIA

Per lo tant me deveu reconeixença.

FORTUNAT

Reconeixença a vós...?

HORTENSIA

Sense cap dubte. Heu triomfat per mi i en sento joia, que aixís al marxar vós, quedaré lliure.

FORTUNAT

Per unir-vos, si us plau, amb el meu oncle.

HORTENSIA

O per seguir l'impuls dels meus desitjos.

(Surt l'Ermengol amb una lletra a la mà.)

ESCENA XIV

ELS MATEIXOS, MÉS L'ERMENGOL

ERMENGOL

Vès, mira, Fortunat, si això és el tracte. (*Reparant amb l'Hortensia i amagant-se la carta. Apart.*) Ah, l'Hortensia és aquí. (*Alt, a l'Hortensia.*) Que Déu te guardi.

HORTENSIA

Igual te dic, amic, tinguis bon dia.

ERMENGOL, *apart, a Fortunat*

Ja ho veus nebot, ja ho veus com me tuteja. (*Alt, a l'Hortensia.*) El Fortunat se'n va. Potser ho sabies ?

HORTENSIA

Com que ell, al entrar tu, m'ho explicava... El Fortunat no'm vol, me desprecia.

ERMENGOL

Si tu l'has rebutjat, què vols que faci ?

FORTUNAT, *a l'Ermengol*

Què deia al entrar, del nostre tracte ?

ERMENGOL

No rès, no rès nebot. Que l'euga encellis i si te n'has d'anar, no f'entretinguís.

FORTUNAT

Serà tal com voleu; més quelcóm falta que vós m'haveu promés. Aquella lletra...

HORTENSIA

Li heu promès quelcóm perque se'n vagi ?

ERMENGOL, *fingint*

Perque se'n vagi ? No. Dar-li una carta per un amic que tinc a Barcelona.

FORTUNAT

Vinga la carta, doncs, i emprenc la ruta.

ERMENGOL, *entregant-li i apart*

Aquí la tens, bergant. Calla i fes via.

(El Fortunat llegeix la carta demostrant amb el gest que li plau el seu contingut.)

HORTENSIA

Interessant serà quant diu la lletra.

ERMENGOL

No, no, no ho creguis pas. El recomano al meu procurador perque el vigili.

FORTUNAT, *donant la carta a l'Hortensia*
Llegiu-la si voleu, cap secret tanca.

ERMENGOL

Nebot, nebot, que fas ? No, no llegeixis.

HORTENSIA, *després d'haver llegit la carta*
Explendit ets a fe ! Quatre mil lliures !

ERMENGOL

Ho faig tan sols per tu, volguda Hortensia.
Per veure't ben contenta, donaria fins la darre-
ra engruna de ma hisenda.

HORTENSIA

Accepteu, Fortunat l'enhorabona que vos
donc de cor, i penseu sempre que a mi deveu
tan sols aquesta ofrena.

FORTUNAT, *prenent la carta*

De vós sabré servir record amable.

ERMENGOL

Lliures per fi som tots.

FORTUNAT

Santa paraula !

ERMENGOL, *a l'Hortensia*

Ja pots sense rezels dir que m'estimes.

HORTENSIA

I la tfa, amic meu, que pensaria ?

ERMENGOL

Tan sols ta voluntat és sobirana.

HORTENSIA

Per xò s'imposa tal com jo desitjo.

ERMENGOL, *al Fortunat*

I tu encar ets aquí ? Per què no marxes ?

FORTUNAT

Vull despedir-me avans, com me pertoca.

ERMENGOL

Ja ho faré jo per tu, no t'enquimeris.

(Apareix donya Roser i don Claudi.)

ESCENA XV

ELS MATEIXOS, MÉS DONYA ROSER I DON CLAUDI

HORTENSIA

Jamai mellô ocasió. Mireu; la tía.

ERMENGOL

Senyora, estona fa que us esperava per darvos, amb pesar, molt males noves. El meu nebot, que és un cap verd, renuncia a la mà blanca de l'hermosa Hortensia.

ROSER, *sorpresa*

Es que heu pensat potser... (*Apart, a Claudi.*) Que ho entens, Claudi?

CLAUDI

Estic esmaperdut, no sé que passa.

FORTUNAT

Senyora, perdoneu; és preferible. L'Hortensia amb mi no fora mai diixosa ni jo fora feliç, casat amb ella. Desitjo llibertat, vull ésser lliure per a seguir la vida aventurera que ara molt més que avans, serà agradable portan a la butxaca algunes dobles.

CLAUDI

Potser haureu confós per mes paraules el dot o la riquesa de l'Hortensia.

ROSER

Si us plau coneixer bé nostra fortuna aquí la trobareu ben explicada. (*Mostrant uns papers.*) Era dels pares meus, eix patrimoni, i entre els seus dos fills van repartir-lo. Quan va morir el pare de l'Hortensia la meitat de tot quedà per ella i l'altre per a mi...

ERMENGOL

D'això qui en parla! Creieu que és l'interès lo que es disputa?

ROSER

Us ho dic francament. Això sospito.

ERMENGOL

Doncs no esteu en lo cert. Deixeu que acabi: Es just que el Fortunat d'aquí s'allunyi perque encare el seu cor l'amor no abrusa. A l'Hortensia no vol ni ella l'estima. Es cert tot quant jo dic?

HORTENSIA

Es cert.

FORTUNAT

Exacte.

ERMENGOL

I com que ella mereix ésser ditxosa i un bergant com aquest porta desgracia, penso, donya Roser, que demanar-la per a casar-m'hi jo, no és tonteria.

ROSER, *fondament soïpresa*

Per casar-vos-hi vós ?...

ERMENGOL

Ella m'estima !...

(L'Hortensia riu estrepitosament.)

ROSER, *a l'Hortensia*

Es cert això que diu ? Que respons ? Parla !

HORTENSIA

Que l'oncle es torna boig !

ERMENGOL

Me desconcertes !

HORTENSIA

Que té el cervell malalt o que somnia.

CLAUDI, *a donya Roser*

Veieu com era cert que no cercava tan sols l'amor en vós ?

FORTUNAT, *a l'Ermengol, amb sorna*

Voleu que marxi ?...

ERMENGOL

Espera't, per pietat. Torna'm la carta !

FORTUNAT

Senyor, sigueu formal, tingueu paraula !

ERMENGOL, *a l'Hortensia*

Bé m'has dit no fa molt que m'estimaves ?

HORTENSIA

Com s'estima un ninot per a jugar-hi. Mes per unir-me amb vós ? Jo no so ximple. Que heu renyit amb l'espill per suposar-ho ? Deu fer molts anys que no us heu vist la cara !

CLAUDI, *a l'Ermengol, amb sorna*

Si preneu banys de mar, una carbasa no ve mai malament.

ERMENGOL, *refent-se*

Ha sigut broma ! Ja us haureu adonat que era comedia. (*A donya Roser.*) Jo no us vull més que a vós, per vós deliro.

CLAUDI, *apart, a donya Roser*

L'amor tan sols floreix a l'estiuada...

ROSER, *amb despit*

Encar goseu seguir la farça ? Allunyeu-vos d'aquí; que jo no us vegi !

CLAUDI, *a l'Ermengol*

Un parell, van mellor que una de sola.

HORTENSIA

Ho sento, Ermengol meu...

ROSER

D'aquesta casa, fins l'esma n'has de perdre, miserable !

FORTUNAT, *amb sorna*

Voleu per la Ninon algun encàrrec ?...

ERMENGOL

Espera'm, vinc amb tu.

FORTUNAT

Porto més pressa. Avans que vós, la carta farà via. Adeu, adeu a tots. Mercès, Hortensia; per vós soc lliure i ric i la ventura serà, amb la bosa plena, ma companya.

HORTENSIA

Que us siga com voleu, la sort propicia.

(El Fortunat se'n va.)

ERMENGOL, *seguint al Fortunat*

Espera'm, Fortunat, espera'm plaga...

HORTENSIA,

al veure al Bover que apareix per l'esgraonada

Mireu que ve el Bover !

ERMENGOL

No'l necessito.

CLAUDI

Penseu que us en aneu sens l'equipatje.

ERMENGOL

No'm puc entretenir, que porto pressa. (*Cri-
dant tot anant-se'n.*) Fortunat, Fortunat, tor-
na'm la carta ! *(Se'n va.)*

ESCENA DARRERA

HORTENSIA, ROSER, CLAUDI I BOVER

HORTENSIA,

a donya Rosei que s'ha assentat abatuda

Perdoneu-me si us plau, volguda tia, que de tot lo passat jo en tinc la culpa.

ROSER

Te perdono de cor, i amb tota l'ànima te dono mil mercès, que tu amb ta manya m'has retornat el seny que vàreig perdre.

CLAUDI, *sentenciosament*

L'edat d'inspirar amor, passa i no torna!

ROSER

Ets un sabi, amic meu, ets més que un sabi: un home que coneix lo que és la vida, els misteris del cor...

CLAUDI

Soc un oracle en assumptes d'amor, mal m'està el dir-ho.

HORTENSIA

La ventura renaix en eixa casa ! (*Al Bover que ha anat baixant poc a poc les escales.*)
Ja no'm caso, Bover, ja no m'allunyo.

BOVER, *amb joia*

Es cert lo que em dieu ?

HORTENSIA

A la muntanya anirem alire cop amb mes ovelles.

BOVER, *al costat de l'Hortensia*

Ja torno a ser feliç, ja rès m'espanta !

CLAUDI, *al costat de donya Roser*

Veieu lo que és amor ! Ho veieu ara ! Amor és joventut, és claror d'auga.

ROSER

I nosaltres sols som claror de posta. Ara ho comprenc, amic. Ja estic desperta. S'ha marçit l'ilusió, l'ilusió folla, igual que entre la neu la flô que esclata. Ajuda'm a oblidar, perque la vida recobri en nostra llar la placidesa dels dies que han passat.

BOVER, *a l'Hortensia*

Les flors esperen que vostres blanques mans
les apomellin.

HORTENSIA

Oh, sí: correm, Bover !

(Corren ambdós vers l'escala.)

ROSER

Que són felïços ! L'amor és joventut, tens
raó, Claudi.

FI

OBRES DE L'AUTOR

- Justicia de la terra* (agotada), drama en un acte.
La cegueta (agotada), comedia lírica en un acte,
amb música de En Domingo Nogués.
Sagetes d'or (agotada), monòleg.
Brossa, drama en un acte.
Catalunya Ciutat, conferencia.
Aubada i Posta, drama en tres actes.
Els meçquins, comedia dramàtica en tres actes.
Amor és Joventut, comedia en dos actes.
La darrera nina, monòleg.

EN PREPARACIÓ

- El més fort amor*, drama en tres actes.

Preu: 1,50 pessete